

LETNIK XXIV, ŠTEVILKA 3/2008

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Naši člani	4
Podeljena priznanja FZS	5
Boštjan Petauer Kenguruji - prve avstralske znamke	8
Bojan Bračič Kolesarska pošta	14
Novosti v knjižnici dr. Antona Lavriča	18
Mladi Žalčani spet aktivni	18
Božični žigi	20
Tekmovanje za najboljšo maksimum karto na svetu	21
Igor Pirc EFIRO 2008	23
Veselko Guštin Salon du timbre, Pariz, 14.-23. junija 2008	24
Matjaž Metaj Filatelistični razstavi	26
Balkanfila	29
Peter Suhadolc Kongres FIP, Bukarešta 2008	30
Igor Pirc Filumenistika	32
Dalai Lama vendarle na znamki	37
Sestanek članic FEPA	37
Matjaž Metaj Nakupi preko računalnika	38
Nagradna nadaljevanka	43

NOVA FILATELIJA
Glasiló Filatelistične zveze Slovenije

“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie – FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations – FEPA)

Za izdajatelja:
Igor Pirc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Robert Jordan, Igor Pirc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
Prva znamka z motivom kolesa

Prelom:
Delo tiskarna, d. d. Ljubljana

Tisk:
Delo tiskarna, d. d., Ljubljana,
September 2008

Naklada:
1500 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303
Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasiló prejemaó člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXIV

ŠTEVILKA 3/2008

Beseda urednika

V prejšnji številki sem rubriko odstopil predsedniku FZS, zdaj pa je spet po starem. V Novi filateliji, ki je strokovna revija, namenjena zbiralcem znamk in drugega filatelističnega gradiva, smo prvenstveno objavljali zapise, povezane z znamkami, filatelijo in poštno zgodovino. Dejstvo je, da mnogi med nami ne zbirajo samo znamk, razen tega vemo, da so v društvih, ki so člani naše Zveze, tudi drugi zbiralci, ki prebirajo naše glasilo. Pregledovanje tujih filatelističnih revij je pokazalo, da te občasno objavljajo prispevke, ki razen mejnih področij filatelije obravnavajo tudi numizmatiko, razglednice, telefonske kartice in različna druga gradiva, ki so predmet zbiranja. Tako bomo tudi v Novi filateliji od časa do časa objavili kak prispevek, ki ne bo vezan na filatelijo. Prepričan sem, da se bodo bralci našega glasila s tem strinjali. Tokrat je objavljen zanimiv zapis za vse, ki so v mladih letih zbirali etikete vžigaličnih škatlic.

Čeprav sem se v tej rubriki že nekajkrat obračal na avtorje prispevkov, bom to naredil ponovno. Večina jih danes že obvlada računalnik in mi prispevke pošilja kar po elektronski pošti, tako mi jih ni treba pretipkavati. To je velik prihranek časa. Toda še enkrat prosim vse, besedilo napišite v najbolj enostavni obliki, saj vsi poskusi vašega oblikovanja (zamiki, odmiki in podobno) samo motijo pri obdelavi in prelomu. Slik ne »uvažajte« med besedilo, saj se s tem njihova kakovost praviloma poslabša. Razen tega je končni prelom drugačen, kot ga predvidi avtor, in je mnogokrat nemogoče sliko postaviti točno tja, kamor jo je avtor postavil. V besedilu le označite, kje naj bodo slike, in jih pošljite posebej. Še bolje bo, da slike opremite s števkami in jih v besedilu tako tudi označite, ali da k slikam napišete komentarje. Potem ni treba, da so na točno določenem mestu.

Slike morajo biti digitalno preslikane (skenirane) z gostoto točk najmanj 300 dpi; isto velja pri digitalnih fotografijah. Če želite, da bodo objavljene povečane (recimo za naslovnico), mora biti gostota še večja (500 do 600 dpi).

Avtorjem strokovnih, raziskovalnih prispevkov pa še en napotek. Da bi omogočili uporabo rezultatov naših raziskovanj tudi tistim, ki ne obvladajo slovenskega jezika, bi bilo zelo dobro, da bi pri takih člankih vsaj povzetek zapisali tudi v angleškem ali nemškem jeziku. Takšno je tudi priporočilo Komisije za filatelistično literaturo pri FIP.

Končno imamo tudi v Sloveniji filatelističnega sodnika, registriranega pri Svetovni filatelistični zvezi, FIP. To je po izvršenem ponovnem preizkusu usposobljenosti za tako delo na svetovni razstavi EFIRO 2008 v Bukarešti dosegel naš kolega in prijatelj **Peter Suhadolc**, ki mu ob tem iskreno čestitamo.

Zapisal sem ponovnem preizkusu. Zgodba o mednarodnih sodnikih je nekoliko zapletena, vendar jo bom poskusil na kratko pojasniti. Ker je kandidatov za mednarodne sodnike več, kot jih mednarodna filatelistična srenja potrebuje, je zgodba o sodnikih že dobro desetletja bolj ali manj aktualna. Pred leti so, da bi razrešili problem, v upravi FIP odločili, da nihče ne more direktno postati sodnik s FIP registracijo (FIP sodnik), ampak mora iti ves postopek preko kontinentalnih zvez. Tako sta naša izkušena razstavljavca Mihael I. Fock in Peter Suhadolc opravila ustrezna izpita in pridobila registracijo pri Evropski filatelistični zvezi, FEPA. Pri tem je treba ugotoviti, da sta izpita opravljala pred FIP sodniki, po pravilnikih FIP in sploh po vseh določilih, ki so veljala za sodnike pri FIP. Jasno je, da je bilo kmalu ugotovljeno, da je tak sistem nesmiseln, zato so ga opustili. Pri tem pa so sodniki, registrirani pri kontinentalnih zvezah, »ostali v zraku«. Čeprav je bil postopek za pridobitev njihove registracije natanko isti kot pri FIP sodnikih, jih niso hoteli vpisati na listo FIP sodnikov. Osebnostno sem predlagal razpravo o tem problemu na kongresu FIP, ki je bil v Malagi, in pri tem so me podrli predstavniki mnogih držav, članic FIP. Vendar predloga na omenjenem kongresu niso dali na dnevni red, saj je bilo na relaciji med kontinentalnimi in svetovno zvezo že dovolj drugih problemov.

Peter se je odločil, da ne bo čakal na razplet tega problema in je ustrezni izpit pač še enkrat opravil takoj, ko je za to dobil možnost. Ob njegovih izkušnjah in strokovnosti to verjetno ni bil problem.

V nedeljo, 10. avgusta 2008, je na programu naše osrednje televizijske hiše v oddaji Večerni gost Sandija Čolnika nastopil naš kolega, dolgoletni filatelista, razstavljavca, raziskovalec in filatelistični pisec **Mihael I. Fock**. V razgovoru z uveljavljenim voditeljem je predstavil različne vidike filatelije, predvsem raziskovalno in ustvarjalno plat tega konjička, ki je najbolj izražena pri sestavljanju tekmovalnih eksponatov ali filatelističnih zgodb, kot jih sam dostikrat imenujem. Mihi iskrene čestitke, vsem, ki si oddaje niste utegnili ogledati, pa obvestilo, da je celotna oddaja posneta na zgoščenki, ki jo hrani knjižnica FZS in si jo tam lahko izposodite.

Bojan Bračič

Podeljena priznanja Filatelistične zveze Slovenije (2)

Na redni skupščini FZS, aprila 2008, je bilo podeljenih več visokih priznanj FZS. O nekaterih dobitnikih priznanj smo pisali že v prejšnji številki NF, tu je nadaljevanje.

Priznanja Lovrenc Košir za življenjsko delo so dobili:

Stanko Čufer, ki je začel zbirati znamke že kot otrok. Po prihodu iz partizanov se je zaposlil v JLA, kjer je ostal do upokojitve. Služba ga je vodila po različnih krajih nekdanje skupne države, kjer se je uspešno povezoval s tamkajšnjimi filatelisti in sodeloval pri njihovih aktivnostih; sodeloval je celo pri ustanavljanju posameznih društev. Njegovo delovanje v drugih krajih je pripomoglo k tesnejšemu sodelovanju slovenskih društev z društvi iz drugih republik.

V FD Ljubljana deluje od leta 1951. Leta 1982 je postal predsednik društva in je aktivno sodeloval pri praznovanju 50-letnice društva; ob tem ga je društvo za dotedanje delo nagradilo s posebnim priznanjem.

Stanko se je specializiral na zbiranje filatelističnega gradiva z območja Jugoslavije in Slovenije, Ljubljanske pokrajine, Cone B in VUJE. Zavzeto se je lotil proučevanja verigarjev in uspel za to področje navdušiti »naslednika«, ki mu je predal svojo bogato zbirko in ga uvaja v njene skrivnosti. Vedno je pripravljen svetovati in pomagati iskati določeno filatelistično gradivo; svoje bogato filatelistično znanje in izkušnje nesebično posreduje drugim, ki se z njim zelo radi posvetujejo.

Stanko Čufer (levo) in Igor Pirc, predsednik FZS, z medaljo in diplomom (foto: V. Ferant)

Božidar Koželj sprejema priznanje (medaljo in diplomu) iz rok Igorja Pirca, predsednika FZS (foto: V. Ferant)

Božidar Koželj je začel z aktivnim filatelističnim delom v filatelističnem društvu v Zenici, kamor so ga kot mladega inženirja poslali službovat leta 1951. V tem društvu je med leti 1960 in 1980 opravljal funkcijo predsednika. Leta 1979 je dobil priznanje za prizadevno delo pri razvijanju filatelije v BiH. Poleg tega je bil od leta 1962 do leta 1990 član Filatelistične zveze Srbije, podružnica Beograd-Vračar, od leta 2001 pa je tudi član Nemške filatelistične zveze.

V času življenja v Zenici pa ni izgubil stika z domačim krajem. Član FD Ptuj je postal leta 1956 in je danes najstarejši živeči član tega društva. Ko je leta 1995 po vrnitvi v domači Ptuj prevzel funkcijo predsednika društva, se je društvena dejavnost močno razgibala. Z zalaganjem PO in PPŽ društvo vsaj dvakrat v letu zaznamuje pomembne dogodke v Ptuj in okolici ter ob tem vsakič pripra-

vi tudi ustrezno filatelistično razstavo. Pod njegovim vodstvom je FD Ptuj pripravilo dve večji in 28 manjših razstav in promocijo prvih znamk iz serije Pustne maske. Ni pa samo organizator razstav, ampak je tudi aktiven razstavlja-vec na področju tradicionalne (Slovenija, BiH, avtomatske znamke) in tematske filatelije (šest različnih tem). K zbiranju in razstavljanju je pritegnil tudi nekaj mladih, ki so svoje eksponate uspešno razstavljali doma in v tujini. Da je FD Ptuj pri ocenjevanju aktivnosti društev v letu 2005 doseglo 4. mesto, je v veliki meri njegova zasluga.

Franc Klemenčič je začel zbirati znamke pri trinajstih letih med šolanjem v nižji gimnaziji. Po krajši prekinitvi so ga znamke spet pritegnile, ko se je zaposlil. Leta 1958 je prišel v Novo mesto, kjer živi še danes. Tu je spoznal svojo ženo Niko, filatelistko in članico FD Novo mesto. Tudi sam se je vpisal v

društvo, kjer je še vedno med najaktivnejšimi člani.

Vedno je bil med organizatorji, pa naj je šlo za društvene ali meddruštvene razstave, ki jih je FD Novo mesto včasih prirejalo, republiško mladinsko razstavo leta 1977, ali filatelistična srečanja, ki jih društvo tradicionalno prireja od leta 1989; bil je njihov začetnik. Je avtor nekaj priložnostnih društvenih ovitkov in žigov, pri vseh pa sodeluje od začetka do konca izdaje; njegova specialnost je žigosanje. Svoje zbirke je nekajkrat tudi razstavljal, vendar nikoli na tekmovalnih razstavah. Njegovo razstavljanje na poštah in šolah je imelo vedno značaj propagiranja znamk in filatelije.

V drugi polovici sedemdesetih let je prevzel nabavo in razdeljevanje znamk za člane, kar počne nepretrgoma že 30 let. Poudariti je treba, da to ne pomeni samo prenašanje znamk iz pošte v

društvo, ampak tudi iskanje različic in posebnosti, manjkajočih vrednosti itd., ki jih pošta v okviru abonmaja ne zagotavlja, ali ne zagotavlja v zeleni količini.

Svoje znanje in izkušnje je vedno pripravljen deliti z drugimi. Že zelo zgodaj je začel za filatelijo navduševati mlade in je bil dolga leta mentor krožkov na različnih šolah; včasih celo na štirih hkrati. Iz nerazumljivih razlogov osnovne šole v Novem mestu in okolici v zadnjem letu ne kažejo več zanimanja za njegovo brezplačno pomoč in krožki so prenehali z delom. Del mladine je uspel usmeriti v društvo, posamezniki pa prihajajo kar k njemu na dom. Doma, v posebni sobi, ki jo je na svoje stroške opremil za potrebe društva, ima urejen društveni arhiv in zalogo in tu sprejema tudi kolege, ki ne uspejo priti po znamke na društvene sestanke.

Iz utemeljitev za podelitev priznanj

Ker Franca Klemenčiča ni bilo na skupščini, je priznanje sprejela njegova soproga Nika (foto: V. Ferant)

Boštjan Petauer

Kenguruji – prve avstralske zvezne znamke

Avstralijo so prvi odkrili nizozemski pomorščaki v 17. stoletju. Angleški kapitan James Cook je leta 1770 priplul do vzhodne obale te celine, leta 1778 pa je tam nastala prva naselbina, poimenovana Sydney.

V začetku so v Avstralijo vozili kaznjence iz Anglije, kasneje pa so prišli tudi drugi priseljenci. Število priseljenega prebivalstva je naraščalo in nastalo je več zveznih držav. Poleg Novega Južnega Walesa so nastale Viktorija, Južna Avstralija, Zahodna Avstralija, Queensland (kraljičina dežela) in Tasmanija. Vse te zvezne države so izdajale svoje znamke, od katerih so nekatere danes zelo iskane, precej pa jih je še vedno dostopnih povprečnim filatelistom. Vse te države so se 1. januarja 1901 združile v Avstralska zvezo (Commonwealth of Australia).

Prve zvezne avstralske znamke, ki prikazujejo sliko kenguruja in zemljevid Avstralije, so izšle šele 12 let kasneje in sicer leta 1913. Do tedaj so državnice še vedno izdajale svoje znamke, ki so od leta 1910 veljale na ozemlju celotne zvezne države. V veljavi so ostale tudi kasneje in sicer do dneva pred izdajo avstralskih znamk v decimalni valuti 14. februarja 1966, čeprav lahko večino kasneje uporabljenih znamk pripišemo filatelističnim namenom.

Omenjene prve serije se je prijelo skrajšano ime kenguruji (angl. Kangaroo ali Roo); ta izraz bomo uporabljali tudi v nadaljevanju tega prispevka.

Nastanek Kengurujev

Za izdelavo omenjenih znamk je bil razpisan javni natečaj, na katerem je sodelovalo 533 udeležencev z več kot tisoč osnutki. Vsi so bili zavrnjeni. Naročilo za izdelavo osnutkov je nato dobil Blamire Young, ki je v kočni osnutek »vgradil« tudi ideje enega izmed udeležencev, Londončana Edwina A. Arnolda. Na tej osnovi so bili novinarjem posredovani tudi še nedokončani osnutki, ki jih (kot kasnejši ponatis) prikazuje slika 1.

S prikazanimi osnutki javnost v glavnem ni bila zadovoljna, kljub temu pa so začele 2. januarja 1913 znamke izhajati. Najnižja vrednota je bila ½ penija, najvišja pa 2 funta, kar je bilo za tiste čase ogromno denarja. Za ta denar je bilo mogoče v katerokoli angleško kolonijo poslati 480 navadnih pisem, ta vsota pa je predstavljala tudi tedensko mezdo (ali pa še več) marsikaterega delavca.

Znamke, vse tiskane v knjigotisku in z zobčanjem 12, do vključno vrednosti 2 šilingov, so bile enobarvne, zadnje štiri vrednote (za 5 in 10 šilingov ter 1 in 2 funta) pa dvobarvne.

V nasprotju z večino znamk ostalih angleških kolonij na prvih avstralskih zveznih znamkah ni portreta suverena, kar kaže na tedanje močno protimonarhistično razpoloženje v Avstraliji. Vendar pa je kmalu po zamenjavi vlade prišlo do izdaje znamk s portretom kralja Jurija V., kar lahko pojasni dejstvo, da so nekatere vrednote kengurujev (za ½ penija, 1, 4 in 5 penijev) poznane samo v izdaji iz leta 1913, ne pa tudi v kasnejših.

Znamke z motivom kengurujev so izhajale v različicah polnih 33 let, kar je eno od daljših obdobj izdavanja v filatelistični zgodovini (čeprav se ne more primerjati z motivom poštnega roga, ki se na norveških znamkah pojavlja že od

leta 1872 vse do današnjih dni). Vse vrednote niso bile izdane ves čas v isti barvi. To velja pri enobarvnih za znamki za 6 penijev (najprej modra, nato rjava) in 2 šilinga (najprej rjava, potem vijolično rjava), pri dvobarvnih pa za 1 funt (najprej modra in rjava, nato samo siva).

Vodni znaki pri kengurujih

V času izhajanja so bile te znamke tiskane na papirju s petimi različnimi vodnimi znaki, ki so prikazani v vseh svetovnih katalogih, ki pokrivajo Avstralijo.

Prvi trije vodni znaki (Single Watermark) so si zelo podobni in jih je včasih kar težko razlikovati. Pri vseh se enkrat na vsaki znamki pojavlja krona (simbol monarhije), tik pod njo pa črka A (Avstralija). Razlike so v obliki krone in omenjene črke. Pri četrtem vodnem znaku se na vsaki znamki pojavlja več manjših kronic in črk A, na petem pa je poleg kronic napis C(ommonwealth) of A(ustralia). S prvim vodnim znakom je bilo izdanih 15 znamk, vse prikazuje slika 2.

Slika 3 pa prikazuje pismo iz leta 1913, se pravi leta izdaje kengurujev, naslovljeno na Johana (Janeza Strgarja) iz Bohinjske Bistrice (tedaj seveda še v Avstro-ogrski). Bil je priznan čebelar

Slika 2

Slika 3

(njegovo delo je predstavljeno v čebelarstvu muzeju v Radovljici) in je imel, kot kaže to pismo, stike tudi z Avstralijo.

Znamki za 1 in 2 penija sta bili tiskani na dveh različnih ploščah. Posebnih odtenkov pre tem vodnem znaku ni; izjema je vrednost za 4 penije, ki obstaja tako v oranžni kot rumeno oranžni barvi.

Vrednote za ½ penija, 1 peni, 2, 3 in 6 penijev ter 1 šiling obstajajo tudi z obrnjenim vodnim znakom, za ½ in 1 peni pa tudi z ležečim. So precej redke, ampak pozor: kataloška cena za žigosano znamko z obrnjenim vodnim znakom za 1 šiling velja le za uslužnostno žigosano; za redno poštno uporabljeno veljajo vsaj 10 krat višje cene.

Proti koncu leta 1914 je začelo primanjkovati nekaterih vrednot, zato so jih leta 1915 ponatisnili, tokrat na papirju z drugim vodnim znakom. Tekom tega leta je bilo ponatisnjenih sedem vrednot od 2 penijev pa do 5 šilingov; ostalih vrednot je bilo še dovolj na zalogi.

Te znamke so bile tiskane že v vojnih razmerah, ko je počasi začelo primanjkovati raznih surovin. Pojavlja se več odtenkov pri posameznih znamkah, pa tudi slabše so zobčane. Tiskarski stroji so bili v glavnem nemški, znamke pa so v celoti (za razliko od večine drugih angleških kolonij) tiskali v Avstraliji in

ne v Angliji. Zaradi izrabljenih igel za zobčanje (ki jih zaradi vojnih razmer ni bilo mogoče nadomestiti z originalnimi, nemškimi) so zobci pri nekaterih vrednotah (zlasti pri znamki za 5 šilingov) precej neizraziti, včasih mejijo že na slepo zobčanje.

Tudi tu obstajajo štiri vrednote (za 2, 6 in 9 penijev ter 5 šilingov) z obrnjenim vodnim znakom in so v glavnem redkejše kot pri prvem vodnem znaku. Niso pa poznane znamke te izdaje z ležečim vodnim znakom.

V istem letu (1915) so začele izhajati znamke na papirju s tretjim vodnim znakom. Znamke s tem vodnim znakom (razen znamke za 1 funt v sivi barvi) so izhajale postopoma do leta 1919. Izšle so vse vrednote, razen že omenjenih štirih, ki so poznane le s prvim vodnim znakom.

Pri nekaterih vrednotah te serije se tu pojavi še ena, že tretja plošča. Ker gre pri vseh treh ploščah za majhne razlike, namreč za različnih mestih prekinjene robne linije, pa tudi cenovno ni med njimi velikih razlik, jih podrobneje ne obravnavamo.

Ker je primanjkovalo vsega, zlasti pa barv, ne preseneča dejstvo, da je pri posameznih vrednotah ravno tu največ različnih, tudi zelo lepih barvnih odtenkov. Po mnenju poznavalcev (z njimi se povsem strinjam) so najlepši odtenki pri dvobarvni znamki za en funt in to pri obeh uporabljenih barvah; nasploh je ta znamka najlepša v celotni seriji. Tri najbolj značilne in znane odtenke prikazuje slika 4.

Vse vrednote od dveh penijev do enega funta so poznane z obrnjenim vodnim znakom, nekatere pa tudi z ležečim. Marsikatera je velika ali zelo velika redkost, čeprav iz kataloških cen to ni vedno razvidno.

Zlasti visoke vrednote so se v glavnem uporabljale za pakete, zato so lepo ohranjene žigosane znamke precej redke. Iz istega razloga je izredno malo ohranjenih znamk za 1 ali 2 funta na odrezkih (v nekaterih primerih lahko govorimo tudi o unikatih). Enega izmed teh odrezkov prikazuje slika 5, gre pa za znamke s tretjim vodnim znakom.

Leta 1929 je izšla serija teh znamk, ki jo je sestavljalo 7 vrednot od šest penijev do dveh funtov, na četrtem vodnem znaku; le ena od njih (vrednota za 1 šiling) pa je poznana tudi z obrnjenim vodnim znakom in ta je precej redka.

Slika 6 prikazuje odrezek z 10 znamkami za 1 šiling, z žigom Honolulu (Havaji, ZDA), kar je dokaz, da gre za ladijsko pošto.

Med letoma 1932 in 1934 je izšlo enakih 7 vrednot, kot pri četrtem vodnem znaku, na petem vodnem znaku. Pri tej izdaji ni poznanih znamk z obrnjenim ali ležečim vodnim znakom.

Končno je leta 1946 kot zadnja izšla nekoliko spremenjena vrednota za 2 šilinga, tokrat na papirju brez vodnega znaka.

Telegrafska uporaba

Obravnavane znamke so bile namenjene tudi za plačilo telegrafskih storitev. V skladu s tedaj veljavnimi predpisi jih je bilo v te namene treba preluknjati. Eno takih prikazuje slika 7.

Službena uporaba

Za potrebe zveznih vladnih uradov so bile obravnavane znamke označene s črkama O(fficial) S(ervice). V začetku so bile znamke s tema črkama preluknjane; najprej z velikima črkama, nato z malima. Znamka za 6 penijev pa je bila s tema črkama pretiskana.

Podobno so bile označene znamke za potrebe vladnih uradov posameznih zveznih držav, kjer je poleg črk OS tudi oznaka zadevne zvezne države, npr. NSW (za New South Wales). Primere službenih znamk prikazuje slika 8.

Vzorčne znamke

Z namenom omogočiti zbiralcem nabavo višjih vrednot po vrednosti, nižji od nazivne, so bile te vrednote pretiskane s pretiskom SPECIMEN (Vzorec). Obstaja več tipov teh pretiskov, kompletno serijo z enim od njih pa prikazuje slika 9.

Ponaredki

Obstaja zelo nevaren ponaredek žigosane znamke za dva funta, delo mojstrskega ponarejevalca J. Speratija. Njena vrednost je celo večja kot vrednost pristne znamke.

Celine

Omenjene znamke so bile uporabljene tudi pri izdelavi celin, eno izmed njih prikazuje slika 10.

Vrednotenje kengurujev

Tako kot velja za praktično vse prve izdaje znamk posameznih držav, so tudi kenguruji zelo priljubljene znamke pri zbiralcih – in to od njihove izdaje naprej. Zbirajo jih največ seveda v Avstraliji in ostalem angleško govorečem svetu, pa tudi drugje, vključno s Slovenijo.

Cene teh znamk (pri tem so mišljene predvsem višje vrednote) so v zadnjih letih strmo naraščale in sicer tako, da jim ne morejo slediti niti avstralski, kaj šele drugi katalogi; tu se najslabše odrežeta kontinentalna evropska kataloga Michel in Yvert.

Nekaj značilnosti, kar zadeva cene. Pri nekaterih vrednotah je zelo velika razlika med nežigosanimi znamkami brez in s falcem. Razlika je tudi 10 kratna. Zlasti višje vrednote so bile, kot smo že ugotovili, namenjene predvsem za pakete. Zato so lepo žigosane in nepoškodovane znamke zelo redke. Če imajo še nepoškodovane zobce in so lepo centrirane grede cene v nebo in v marsikaterem trgovskem ceniku zanje ni omenjena fiksna cena ampak POR (Price on Request – dnevna cena). Eden od avstralskih trgovcev prodaja te znamke v pet različnih stopnjah kvalitete, pri čemer se cenovne razlike med najboljšo in najslabšo ne merijo v odstotkih, ampak faktorjih.

Če želimo kupiti te znamke v vsaj dobri kvaliteti, lahko pričakujemo, da bomo morali plačati ceno, ki je blizu kataloške, za vrhunsko kvaliteto pa še precej več. Ta ugotovitev utegne povzročiti šok pri učencih (ali sužnjih) katalogov, ki so za znamko pripravljene plačati 20 ali morda največ 30% Michel kataloga (in takih tudi pri nas ne manjka). Ti naj se zavedajo, da prodajalec, ki te znamk v dobri kvaliteti ne da za bistveno manj kot kataloško ceno, ni

goljuf ali kaj podobnega, ampak da so pač take tržne cene.

Zaključek

V pričujočem prispevku sem poskušal v besedi in sliki (vsi prikazani primerki so iz moje zbirke) predstaviti to zanimivo izdajo širšemu krogu slovenskih filatelistov. Osredotočil sem se na bistvene zadeve in se nisem spuščal v podrobnosti (ki jih tudi pri teh znamkah ne zmanjka tako hitro). S tem dajem nekaj napotkov za zbiranje teh znamk, tako izkušenim zbiralcem, kot tudi začetnikom, ki se bodo odločili za zbiranje znamk te zanimive izdaje.

Literatura in viri

1. Shreves Philatelic Galleries, Inc.: The Arthur W. Gray Large Gold Medal Collection of Australia Kangaroo and Map Series Postage Stamps, New York City, 2007
2. The Australasian stamp catalogue, Seven Seas Stamps, 30th Edition, Brookvale, NSW, 2005
3. Australian Commonwealth Specialists' Catalogue, Seven Seas Stamps, 30th Edition, Brookvale, NSW, 1982
4. Michel Katalog Australien, Schwanneberger Verlag, Muenchen, 2005
5. Stanley Gibbons Stamp catalogue, Commonwealth & British Empire stamps 1840-1952; London and Ridgwood, 2005
6. Classiques du monde, Yvert & Tellier, Miens, 2005
7. Richard Juzwin: Direct Order Catalogue Australasia 2007/2008, Melbourne 2007
8. Lastna zbirka.

Todor Arnaudov
POB 291
BG 8000 Burgas
Bolgarija
arbo@unacs.bg

Diplomirani pravnik ponuja menjavo kompletov čistih znamk, kovancev in bankovcev. Pišete mu lahko v angleščini.

Bojan Bračič

Kolesarska pošta

Poštari so za prenos pošilk od pošiljatelja do naslovnika poleg lastnih nog in jezdnih živali že daleč v preteklosti uporabljali najrazličnejša transportna sredstva. Med tistimi, ki jih še vedno uporabljajo, so že več kot sto let kolesa.

Dvokolo (zaradi enostavnosti uporabljam izraz kolo) je definirano kot vozilo z dvema kolesoma, nameščenima eno za drugim, krmilnim ročajem in sedežem v obliki sedla. Voznik, kolesar, ga običajno poganja s pritiskanjem na pedale. Za očeta kolesa velja Karl von Drais, čeprav njegova drezina, ki jo je prvič uporabil 12. junija 1817 na relaciji Mannheim–Rheinau (danes del Mannheima), ni povsem ustrezala definiciji kolesa; bila je brez pedal. Vozilo je poganjal tako, da se je sedeč na njem z nogama odrival od tal. Pedale, s katerimi je poganjal prednje kolo svojega velocipeda, je dobrih 35 let pozneje izumil Francoz Ernest Michaux.

Kolesa so bila v tistem času v glavnem namenjena zabavi in rekreaciji, čeprav je bil Draisov namen ustvariti sredstvo za osebni prevoz, s katerim bi lahko zamenjali ježo na konju. Kolo je bilo očitno zanimivo za široki krog uporabnikov, saj so se nenehno vrstile spremembe in izboljšave v pogonu in drugih delih kolesa, ki so vplivale na stabilnost in varnost vožnje. Že pred koncem stoletja so izdelali »varno« kolo, ki je bilo po osnovni zgradbi tako, kot jih poznamo še danes.

S tem je kolo kmalu dobilo svoje pomembno mesto na različnih področjih človekovega življenja in dela. Zgodaj so

ga začeli uporabljati v poštni službi in marsikje ga poštni delavci uporabljajo še danes. Po Guinnessovi knjigi o znamkah bi naj kolo prvič uporabili za prevoz paketov avgusta 1883 v Angliji. Uporabljali so posebno vozilo s štirimi manjšimi in enim velikim kolesom, imenovano Barstow Centrecycle, zato je vprašanje, ali lahko uporabo tega vozila štejemo kot uporabo dvokolesa v poštni službi. Zagotovo pa so začeli uporabljati kolesa v poštnem prometu še pred koncem devetnajstega stoletja, o čemer je več pričevanj. Zanimiva je notica, objavljena 9. decembra 1897 v The New York Timesu, ki pravi, da bo poštni mojster Gordon, v skladu z odobritvijo ministra za pošto, prekinil uporabo koles za prenos pisem v Chicagu. Vzrok za tako dejanje so bile pripombe, da je predvsem ob slabem vremenu okrog 100 raznašalcev poštних pošilk izpostavljenih nesrečam in splošnim težavam takega transportnega sistema.

Svetovna poštna zveza je leta 1885 sprejela osnovno določilo za posebno službo hitre dostave pošilk naslovnikom. Za tako dostavo, ki jo je bilo treba posebej doplačati, so nekatere poštne organizacije poleg tekačev začele uporabljati kolesa. O tem poleg ostalega priča tudi znamka za 10 centavov, ki so

ga začeli uporabljati v poštni službi in marsikje ga poštni delavci uporabljajo še danes. Po Guinnessovi knjigi o znamkah bi naj kolo prvič uporabili za prevoz paketov avgusta 1883 v Angliji. Uporabljali so posebno vozilo s štirimi manjšimi in enim velikim kolesom, imenovano Barstow Centrecycle, zato je vprašanje, ali lahko uporabo tega vozila štejemo kot uporabo dvokolesa v poštni službi. Zagotovo pa so začeli uporabljati kolesa v poštnem prometu še pred koncem devetnajstega stoletja, o čemer je več pričevanj. Zanimiva je notica, objavljena 9. decembra 1897 v The New York Timesu, ki pravi, da bo poštni mojster Gordon, v skladu z odobritvijo ministra za pošto, prekinil uporabo koles za prenos pisem v Chicagu. Vzrok za tako dejanje so bile pripombe, da je predvsem ob slabem vremenu okrog 100 raznašalcev poštних pošilk izpostavljenih nesrečam in splošnim težavam takega transportnega sistema.

jo izdelali za kubansko pošto leta 1899. Na njej je upodobljen pismošosa na kolesu. Napis na znamki ENTREGA INMEDIATA pomeni v prevodu takojšnja dostava (naslovniku). To je hkrati prva znamka v svetu z motivom kolesa (Na naslovnici). Podobne znamke so kasneje izdali tudi v drugih državah.

Koles niso uporabljali samo za dostavo nujnih pošilk, dostavo po neurbanem območju in pomoč pismošosem pri večji količini pošilk, ampak tudi za prevoz pošilk na večje razdalje. Leta 1892 so v bližini kraja Coolgardie v zahodni Avstraliji našli zlato. Število prebivalcev v pokrajini se je v kratkem času skokovito povečalo in država ni bila sposobna s svojimi službami slediti temu povečanju. Zato je James A. Healy leta 1894 ustanovil službo za prenos sporočil in paketov z zlatim prahom, Coolgardie Cycle Expres. Sporočila in pakete so na območju prevažali s kolesi. Za to službo je Healy izdal dve seriji znamk. Na dveh znamkah iz prve serije je prikazano kolo, na treh iz druge serije pa je kamela, saj je Healy v službo vključil tudi te živali. V letu 1896 se je državna poštna služba izboljšala in

Healy je svojo družbo zaprl. Kljub temu je dvojica meščanov iz Lake Lefroya v istem letu ustanovila podobno službo (Lake Lefroy Goldfield Cycle Mail), ki je prenašala sporočila med Lake Lefroyem in Coolgardijem. Za plačilo svojih uslug je izdala znamko, znamenitega Laboda iz Lake Lefroya.

Arhtur C. Banta, trgovec s kolesi iz Fresno, je leta 1894, ko je bil zaradi stavke železničarjev v ZDA prekinjen tudi poštni promet, organiziral prenos pisemskih pošilk med Fresno in San Franciscu s kolesi, čeprav je razdalja med mestoma 210 milj (338 km). Poštna služba je obratovala od 6. do 18. julija 1894, ko je bila stavka končana. Tudi za to službo so izdali posebne znamke. Skupaj so prenesli 380 pisem.

Takih prenosov pisemskih pošilk s kolesi na večje razdalje je bilo na različnih koncih sveta še več: Concord Bicycle Co. Public Messenger Service v New Hampshiru, ZDA (izdali znamko za 12 centov), prevoz pošte s kolesi iz Liechtensteina v Švico po razpadu Avstrogrske in njenega poštnega sistema ob koncu I. svetovne vojne, Coralit – kolesarska pošta v Italiji v letih 1944 in 1945 (izdali več znamk) in še kje.

V Sloveniji smo prvo znano kolesarsko pošto izpeljali kot filatelistično akcijo ob 30. jubilejnem kolesarskem maratonu okrog Pohorja v soboto, 28. junija letos. Hkrati je pomenila uvod v aktivnosti ob 75. obletnici ustanovitve prvega filatelističnega kluba v Mariboru, katerega tradicijo nadaljuje Filatelistično društvo Maribor.

Pisemske pošiljke smo prevažali na relacijah Maribor–Slovenj Gradec in Slovenj Gradec–Maribor. Prevoz je potekal v sodelovanju s Pošto Slovenije. Pismarnico (sklep) s pošilkami smo prevažali s tandemom s prikolico. Tandem smo vozili: Staša Bračič, lastni-

Sklep za Slovenj Gradec smo po sprejemu od pošte spravili v prikolico (foto: M. Linec)

ca tandemu in uspešna filatelistka (v lanskem letu je na svetovni filatelistični razstavi v Petrogradu za svoj eksponat o kolesih dobila pozlačeno medaljo), Igor Bračič in »pooblaščen poštár«, avtor tega zapisa. Staša je prevozila celo pot, medtem ko sva se z Igorjem menjavala; priznam, da sem sam vozil najmanj, vendar je tudi 40 km nekaj, sploh pa, če je zraven klanec na Stranice.

FD Maribor je ob tem izdalo priložnostni ovitek, na poštah 2102 Maribor in 2380 Slovenj Gradec pa sta bila v uporabi priložnostna poštna žiga. Vse pošiljke, prepeljane s kolesom, so opremljene tudi s cashet žigom: PREPELJANO S KOLESOM MARIBOR-SLOVENJ GRADEC, SLOVENJ GRADEC-MARIBOR. Nekaj teh ovitkov je še na voljo. Naročite jih lahko pri avtorju tega zapisa ali na naslovu FD Maribor, p. p. 620, 2001 Maribor.

Na kolesu je tudi številka udeleženca (prtlačnik), saj smo sodelovali v 30. maratonu okoli Pohorja (foto: M. Linec)

Uslužbenka na pošti Slovenj Gradec je pregledala pošiljke, če so pravilno frankirane, žigosane, naslovljene itd. Desno je H. Seničar iz FD Slovenj Gradec (foto: M. Linec)

Glavni akterji kolesarske pošte: od leve Milko Linec, ki je pripravil osebno znamko, priložnostni ovitek in PPŽ, Bojan Bračič, Martina uslužbenka pošte 2102 Maribor, Staša in Igor Bračič (foto: Mirijana Bračič)

Novosti v knjižnici dr. Antona Lavriča

Avtor		Leto izdaje	jezik
Paul Kainbacher	Postgebühren der Brief- und Fahrpost in Österreich-Ungarn 1588-1918 (Inland und Ausland), Handbuch, I. in II.	2007	nemški
Več avtorjev	Südamerika_Philatelie, Izdaja Münchener Briefmarken-Club e.V., 3. zvezek	2007	nemški
Gunnar Dahlvig	Handbook for Open collectors and exhibitors in Open Class	2009	angleški

PRIROČNIK HANDBUCH BOSNIEN-HERZEGOVINA

*Študija poštne zgodovine, žigov in celin od poštних začetkov
do leta 1900, Sandžak (Novi Pazar) do leta 1918.*

Druga izdaja, 2008

Gre za drugo, dopolnjeno izdajo, ki obsega 160 strani z mnogimi barvnimi ilustracijami. Prva izdaja iz leta 2000 je bila na Belgici 2001 nagrajena z veliko srebrno medaljo. Naklada je omejena.

Cena 80.- € vključuje poštino.

Priročnik lahko naročite pri avtorju:

Dr. Oscar Pongratz-Lippit, Schlossberg 1, AT – 8132 Pernegg, Avstrija, Tel. 0043/3867/80550, Fax: 0043/3867/80559. e-naslov: fv.pernegg@aon.at

Mladi žalčani spet aktivni

Otvoritev nove pošte 3313 Polzela je bila 16. junija 2008. Svečanosti so se pridružili trije člani filatelističnega krožka na I. OŠ Žalec (Tina Fijavž, Jasna Kolar in Tomaž Kozovinc), ki so v prostorih pošte pripravili manjšo filatelistično razstavo z eksponatoma Ribnik Vrbje in Poštni promet.

Toni Četina

Od leve: predstavnik Pošte David Zabukovnik, Tomaž Kozovinc, Jasna Kolar in Tina Fijavž

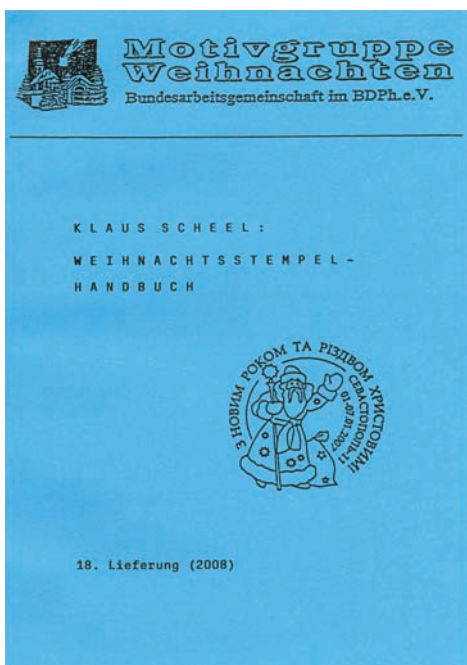
Mozaik

Ste se kdaj vprašali, kam s strganimi, zatrganimi, poškodovanimi, slabo in grdo žigosanimi ali prepognjenimi znamkami, ali takimi brez zobcev? Ponujamo zanimivo idejo, ki nam jo je posredoval Hans van Wavern iz filatelističnega društva v Leidnu, ki ima preko 300 članov.

Narišemo risbico in potem iz naštetih (v bistvu uničenih) znamk naredimo mozaik, kot ga kaže priloženi vzorec. Vabimo vas, da se tudi sami poskusite v takem ustvarjanju. Mozaike v velikosti A 4 formata pošljite na naslov uredništva NF do 1. decembra 2008. Tri najizvirnejše oziroma najlepše bomo nagradili. Toda POZOR! Komisija bo skrbno pregledala vsak mozaik, da ne bi zanj uporabili nepoškodovanih znamk in takih, ki spadajo v filatelistične zbirke.

Božični žigi

V delovni skupini Motivgruppe Weihnachten (pri BDP.e.V.) je bila v letošnjem katalogu božičnih žigov prvič obdelana tudi Slovenija. Podatke zanj že od leta 1980 zbira in ureja Klaus Scheel. Katalog vsako leto na okoli sto straneh prinaša reprodukcije in kratke opise žigov. Izbrane države so obdelane za več let skupaj. Slovenija je v letošnji izdaji prikazana na desetih straneh in obsega obdobje od leta 1992 do leta 2006. Zanimivo je, da je v letošnjem katalogu najboljše vsebina z italijanskimi žigi, saj je samo za leto 2007 bilo potrebnih 14 strani.

Urednik: Klaus Scheel, Postfach 3348, DE-58033 Hagen

Spletni naslov: www.mg-weihnachten.de

Marjan Merkač

Weihnachtstempel-Handbuch

Ukraine	2000
00/08 	SST Kryvyi Rih Postamt/Dnjiprope-Reg T: Weihnachtsglückwunsch B: Maria mit dem Jesuskind, Stern Z: 7.1.2001
00/09 	SST Lwiw-Postamt T: Weihnachtsglückwunsch B: Fliegender Engel mit Posthorn, Stern Z: 7.1.2001
00/10 	SST Poltawa-Postamt T: Weihnachtsglückwunsch B: Wie 00/05 Z: 7.1.2001
00/11 	SST Slowjanogirsk./Gebiet Donez T: Weihnachtsglückwunsch B: Sternsinger, Stern Z: 7.1.2001
00/12 	SST Tscherniwzi/Postamt T: Weihnachtsglückwunsch B: Fliegender Engel, Stern Z: 7.1.2001

© Klaus Scheel, MG Weihnachten

Weihnachtstempel-Handbuch

Italien	2007	Seite 4
07/16 	SST 31015 Conegliano (TV) T: IL SANTO NATALE B: Maria mit dem Jesuskind (von der 60c-Weihnachtsmarke) Z: 20.11.2007	
07/17 	ETST Varenze V.R. T: IL SANTO NATALE/Giorno di emissioni B: Maria mit dem Jesuskind (von der 60c-Weihnachtsmarke) Z: 20.11.2007	
07/18 	SST 33080 Frisanco (PN) T: POFABRO/PRESEPE FRA I PRESEPI B: Die Hl. Familie Z: 30.12.2007	
07/19 	SST 04024 Gaeta (LT) T: NATALE A GAETA/CENTENARIO NASCITA MONS. PAOLO CAPOBIANCO/1907/2007 B: Portrait des Monsignore Z: 15.12.2007	
07/20 	SST 94010 Gagliano Castelferrato (EN) T: SACRA RAPPRESENTAZION VENUTA DEI MACI/VEII EDIZIONE/Gagliano Castelferrato B: Ortelbild mit stil. Stern von Sechshorn Z: 6.1.2008	

© Klaus Scheel, MG Weihnachten

Bojan Bračič

Tekmovanje za najboljšo maksimum karto na svetu, ki je nastala v letu 2007

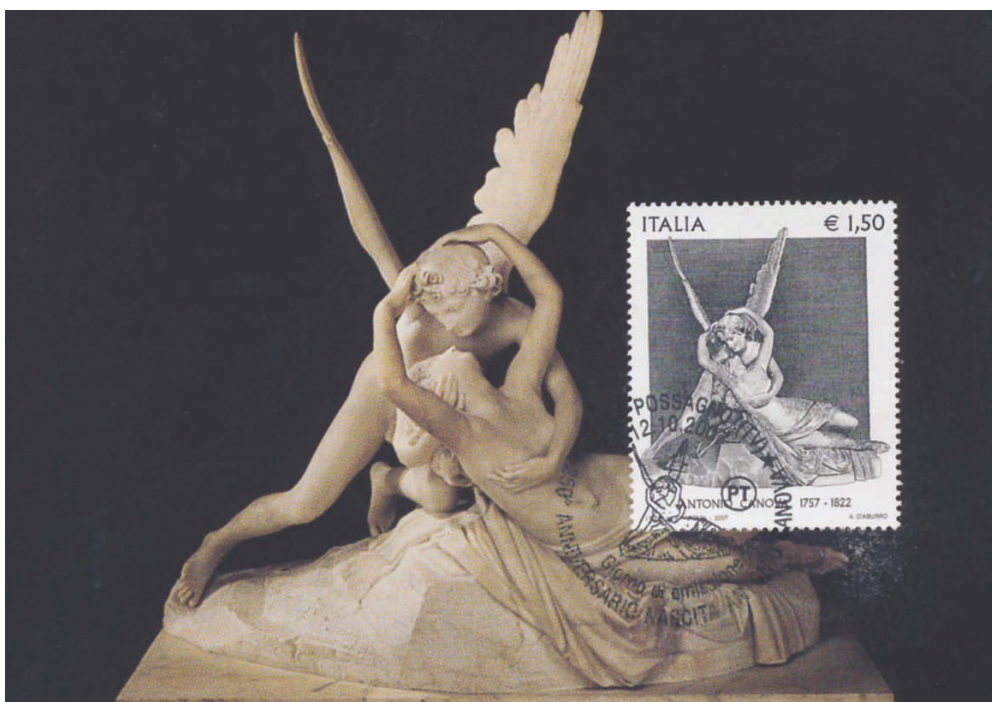
Ob filatelistični razstavi EFIRO 2008 je potekal tudi sestanek Komisije za maksimafilijo pri FIP. Na sestanku, ki so se ga udeležili predstavniki 29 držav, so z glasovanjem izbrali najboljšo maksimum karto, ki je nastala v letu 2007.

O vsakoletnem tekmovanju za najboljšo maksimum karto (MK) na svetu je bil objavljen prispevek v NF 1/2008. Ob njem je bilo poročilo o izboru za leto 2006 in poziv za izbor najboljše MK, ki je nastala v letu 2007 iz slovenske znamke. Žal se na poziv ni odzval nihče, čeprav vemo, da posamezniki v Sloveniji pripravljajo in zbirajo to filatelistično gradivo. Predsedniku Komisije za maksimafilijo Nikosu Rangosu smo kljub temu poslali slovensko MK iz leta 2007 in se tako prvič udeležili tekmovanja. Tokrat nas je zastopala MK, ki je

nastala iz znamke, posvečene slovenskemu šahovskemu velemojstru Vasji Pircu.

Zanimanje za tovrstno filatelistično gradivo se v svetu počasi veča, saj v omenjenem tekmovanju sodeluje vsako leto več držav; letos jih je sodelovalo že 40. Člani komisije so na sestanku najbolje ocenili naslednje MK:

- prvo mesto (14 točk) so dodelili italijanski MK z motivom skulpture Antonia Canove Eros in Psiho. Pripravil jo je Cezare Rialdi, predsednik Italijanske zveze maksimafilistov.

- drugo mesto (11 točk) je dosegla romunska MK z znamko, ki je izšla ob 100–letnici skavtskega gibanja. Pripravili so jo v Romfilateliji.
- tretje mesto (10 točk) sta si razdelili MK, ki so ju pripravili v Braziliji in Luksemburgu. Brazilsko (vrtnice) je pripravil Agnaldo de Souza Gabriel,

luksemburško pa Joseph Wolff, aktualni predsednik FIP.

Naslednje tekmovanje bo septembra 2009 v Pekingu. Ponovno pozivamo vse ljubitelje in zbiralce MK, da nam do konca leta pošljejo svojo MK (lahko tudi kakovostno digitalno preslikavo), ki je, ali še bo nastala iz letošnje slovenske znamke.

Igor Pirc

EFIRO 2008

Romunski organizatorji so z letos največjo prireditvijo na svetu vsekakor prekosili sami sebe, kajti EFIRO 2008 je bila izjemno dobro pripravljena in izvedena razstava. Razstavljena je bila 801 zbirka iz 73 držav (vsi razstavniki razredi).

Razstavne dvorane, sprejem in pogoji za bivanje, spremljajoče in zaključna prireditve so bili na visokem nivoju. Prijaznost in uslužnost organizatorjev zasluži vsekakor pohvalo in vzor marsikateremu organizatorju iz tako imenovanega razvitega sveta. Edina neugodnost je bila nekoliko odročna lokacija razstavišča.

Poleg svetovne razstave na razstavišču ROMEXPO je skoraj neopazno v palači mestnega muzeja potekala že 10. državna razstava zbirk razglednic. Na ogled je bilo postavljenih 21 različnih zbirk, od katerih so bile najbolj zanimive tiste, ki so obravnavale zgodovino širše Romunije.

Sodniško delo je opravljalo 55 sodnikov, trije eksperti in devet pripravnikov, ki so eksponate slovenskih razstavljalcev ocenili tako:

Nekaj komentarjev sodnikov je bilo mogoče ujeti in bodo v pomoč pri nadaljnji dodelavi ali preureditvi zbirk. Žal naš nekdanji predsednik ni doživel zadovoljstva ob visoki uvrstitvi njegovega švedskega eksponata.

Eden od naših razstavljalcev je tik pred odhodom sporočil, da eksponata nima pripravljenega. Odpoved in prazna vitrina nam vsekakor nista bila v čast. Je pa zato za priznanje poskrbel naš sodnik s FEPA akreditacijo, podpredsednik Zveze Peter Suhadolc, ki je kot pripravnik zelo uspešno opravil izpit in postal naš prvi sodnik najvišjega ranga – sodnik FIP za tematsko filatelijo. Petru velja iskrena čestitka in želja, da bo imel čimveč prilik svoje strokovno znanje pokazati tudi v praksi.

Veselko Gustin	Trieste, Gorizia and Slovene Littoral 1939-54	78	LS
Konrad Kajtna	Küstenland		
Branko Morencic	Slovenian Littoral under Austria	77	LS
Lara Plavčak,	Albrecht Dürer's World of Art	68	SB
Vencelj Ferant	Beer	82	V
Valter Ratner	The Swedish Coil Definitive Stamps 1919-21	87	V
Igor Pirc	SHS Chainbreaker Postal Cards 1919-21	77	S
Mihael Fock	Denmark 1941 - Vitus J. Bering	83	V
Mihael Fock	Netherlands 1936 Academia Traiectina	67	SB

V = pozlačena, LS = velika srebrna, S = srebrna in SB = posrebrna medalja

Veselko Guštin

Salon du timbre, Pariz, 14.–23. junija 2008

Vedno sem vesel in poln idej, ko se vrnem s filatelističnega dogodka, kjer se lahko kaj naučim ali spoznam kaj novega. In na Salonu znamk v Parizu je bilo kaj videti.

Salon je bil pripravljen v dveh delih: kot filatelistična razstava na državnem / francoskem/ nivoju in kot mednarodna filatelistična razstava z udeležbo razstavljavcev iz več kot 20 držav iz vseh kontinentov. Ogledali smo si lahko nekaj izjemnih zbirk. Francozi so razstavljali gradivo pretežno iz svojega bogatega področja, medtem ko so bile na mednarodnem delu zbirke s celega sveta.

Komisarji na sestanku.

Za veliko nagrado mednarodne razstave sta se potegovali zbirki Italijana Saveria Imperata Sicilija, ki je bil ocenjena s 96 točkami, in Danca Larsa Petra Svedsena Heligoland to 1890 s 97 točkami, obe iz razreda tradicionalne filatelije. Glasovanje je določilo za zmagovalca Saveria Imperata, ki je imel v osmih vitrinah prikazano uporabo prve serije znamk Sicilije. Povem naj, da je rekonstruiral in prikazal več kot

Eden od paviljonov Francoske pošte.

10 tiskarskih pol. Res izjemna zbirka z izjemnimi znamkami in pismi.

Kako smo se uvrstili mi? Najbolje se je odrezal Branko Morenčič, ki je dobil za svoj eksponat (Primorska 1945-54) veliko srebrno medaljo; Mihael I. Fock (Nyassa, Francoske vojaške dopisnice) ter Veselko Guštin (Primorska 1918-38) smo dobili srebrne /več na www.fzs.si/.

Ko sem po Palmaresu govoril s španskim sodnikom Juanom-Manuelom Cerratom, mi je rekel: »Kako naj sodniki iz Kanade ali Avstralije vedo, da je nek žig Primorske poznan samo na dveh dokumentih?« Potem mi je dal še nekaj nasvetov. V eksponatu prikazani žigi bi morali biti praviloma na lepem pismu, z bogato frankaturo, vsaj priporočeno ali ekspresno. Še lepše bi bilo letalsko pismo v kako eksotično državo, ne samo navadna razglednica ali pismo z eno znamko. Bog ne daj, da je pismo

še »filatelistično«. Sodniki poštne zgodovine taka pisma vidijo že na daleč. Kak fragment ali odrezek tolerirajo le izjemoma. Razstavni list ne sme biti »prazen« s samo enim pismom ali dopisnico. Vedeti moramo, da sodniki ne berejo dolgih besedil, pač pa si veliko pomagajo s celovitim pogledom na vitrino. Tu sem prvič spoznal, da so sodniki iz Evrope nekaj drugega, kot sodniki iz drugih kontinentov, vsaj kar zadeva poznavanje poštne zgodovine.

Stroj za lepljenje zlate folije na blok.

Sedaj pa še nekaj o drugi plati Salona. Bil je velika manifestacija filatelije, predvsem za mladino. Prvič sem videl, kaj Francoska filatelistična zveza in Francoska pošta naredita za mlade zbiralce. Če je bila sredina paviljona namenjena trgovcem, so bili ob stranskih stenah prostori za mlade, od treh let naprej. Vhod v paviljon sta popestrila stroj za (do)tiskanje pisem-celin in delovno mesto za graviranje »čisto prave znamke«. Pripeljali so celo stroj za tiskanje (ali bolje termično lepljenje folije) zlate barve na blok, ki je izšel ob tej priliki. Pred našimi očmi so nastajali bloki z zlatim dotiskom. Mimogrede naj povem, da je vsak delovni dan raz-

stave izšlo po nekaj znamk. Skupaj so v sedmih dneh izdali 33 znamk, štiri bloke, štiri ilustrirane nalepke, štiri dotiske na celine in eno spominsko »srebrno« redno znamko. To je približno toliko, kot izda Pošta Slovenije v celem letu. Kaj bi na to porekli naši filatelisti?

Razstavni paviljon je bil v Parc floral de Paris /nekaj takega kot naš Tivoli/, ki ga že tako obišče veliko ljudi (posebno med vikendi) in se nahaja na vzhodni strani Pariza. Poleg omenjenih strojev so imeli za otroke pripravljene razne nagradne igre, delavnice /za pisanje pisem, za izdelavo papirnatih likov, risanje znamk, kuhanje, Ö/, kotiček za poslušanje pravljic, razstavo na temo Cirkus ipd. Za malo večje so imeli pripravljena »filatelistična« testna vprašanja, na katera so morali odgovarjati. Zunaj pa sta najmlajše in malo večje zabavala pravi klovn in žongler, ki sta pakete znamk delila kot nagrado za sodelovanje mlajšim obiskovalcem.

Vse to sem zapisal zato, da bi morda našo Collecto - tudi s pomočjo Pošte Slovenije - pripravili tako, da bi privabila tudi tiste najmlajše. Na mladih svet stoji.

Vse na temo »Cirkus«.

Matjaž Metaj

Filatelistični razstavi: Od generala Maistra do samostojne Slovenije in Ob dnevu rudarjev

FD Lovro Košir je od 19. do 30. junija 2008 skupaj s soorganizatorji Občino Škofja loka, Pošto Slovenije, Društvom upokojencev Škofja Loka in Osnovno šolo Škofja Loka – Mesto pripravilo filatelistično razstavo posvečeno 90. obletnici konca prve svetovne vojne. V sodelovanju z Rudnikom Žirovski vrh, Galerijo Krvina v Gorenji vasi in Pošto Slovenije pa je 3. julija 2008, ob dnevu rudarjev, predstavilo filatelistično razstavo s tematiko rudarstva.

Ob prvi razstavi je filatelistično društvo izdalo osebno znamko z motivom spomenika desetnika Antona Hafnerja, loškega rojaka, ki je vodil znameniti upor slovenskih vojakov v Avstro-Ogrski vojski v Judenburgu. Spomenik je postavljen v Aleji znamenitih Ločanov, kjer je tudi spomenik Lovrencu Koširju. Izdan je bil tudi priložnostni ovitek, na katerem so motivi znamk treh obdobij slovenske zgodovine: znamka Avstro-Ogrske, kolek Dravske banovine s pretiskom italijanske okupacijske uprave in znamka samostojne Slovenije.

Otvoritev razstave je bila 19. junija 2008 ob 19. uri. Slavnostni govorniki so bili: ravnatelj Osnovne šole Škofja Loka – Mesto gospod g. Marko Primožič, predsednik društva upokojencev, predsednik FD Lovro Košir gospod Srečko Beričič, razstavo pa je odprla, ob prisotnosti župana Igorja Drakslerja, podžupanja gospa Mirjam Jan Blažič. V priložnostnem programu so nastopili pevci pevskega zbora Vrelec, ki deluje v okviru Društva upokojencev Škofja Loka in so naslednji dan nastopili tudi na vse-slovenskem zboru pevskih zborov v Stični. S to razstavo se je Filatelistično društvo tudi zahvalilo Društvu upokojencev Škofja Loka, da sme uporabljati njihove prostore za redna in izredna srečanja. Glavnina razstave je bilo filatelistično

delo dr. Janeza Cerkvénika in gospoda Janka Štampflja, ki sta prikazala razvoj zgodovine Slovencev od Avstro-Ogrske, Kraljevine Jugoslavije, Narodno osvobodilne borbe, nove Jugoslavije pa vse do samostojne Slovenije in na koncu vključevanje Slovenije v evropske povezave: uvedba evra, vstop v Schengen in predse-dovanje EU.

Otvoritev druge razstave je bila v četrtek, 3. julija 2008, ob 19. uri v galeriji Krvina v Gorenji vasi. Že ob prihodu je avtor članka začudeno gledal nekatere prihajajoče v črnih oblačilih. Šele ob otvoritvi je opazil, da so to svečane rudarske uniforme. Tisti, ki Gorenjo vas malo bolj poznamo, a ne toliko kot domačini in bližnji, si še vedno ne predstavljamo naselja kot rudarskega kraja. Razstava je bila lično postavljena v galerijo, obdana s slikami stalne razstave na stenah galerije. Svoje eksponate so razstavili:

- Mag. Srečko Beričič (Rudarji, Srečno!)
- Domen Markovič (Minerali) in
- Tomaž Kristan (Diamanti so večni)
- Srečko Beričič pa je sestavil še zbirko, povezano z Rudnikom Žirovski vrh.

V filatelistični zbirki Rudarji, Srečno! je bilo prikazano delo rudarjev od raziskav, pridobivanja koristnih mineralov in rud iz zemeljske skorje, do predelave v proizvode; pa tudi rudarska noša, rudarske šege, njihova umetnost in iz tega nastala kulturna dediščina. Rudarski pozdrav Srečno! izraža srčno željo rudarjev, da se jim odpre bogata rudna žila in da se vrnejo iz jame čili in zdravi. Zbirka je prejela več srebrnih odličij na domačih in mednarodnih filatelističnih razstavah.

Zbirki Minerali in Diamanti so večni, ki sta jih pripravila Domen Markovič, član Filatelističnega krožka Osnovne šole Škofja Loka – Mesto in u. d. meta-

lurg Tomaž Kristan, dobro poznan z več priložnostnih filatelističnih razstav ob Mednarodnih razstavah mineralov v Tržiču, sta prikazala rudnine oziroma minerale, njihove lepo oblikovane kristale, značilne za vsako rudnino. Slednja zbirka je tudi prejela več domačih in mednarodnih srebrnih odlikovanj. Za zbirko Od rude do izdelka je Tomaž Kristan prejel zlato odličje.

Priložnostno zbirko Filatelistični spomini na Rudnik urana Žirovski vrh je avtor pripravil posebej za to razstavo, kot veteran in nekdanji vodja oddelka za rudarstvo investicijskega sektorja v Rudniku urana Žirovski vrh, v ustanavljanju. V zbirki je na 12 listih prikazal izdano osebno poštno znamko, ki predstavlja delo v podkopu P-11. Nastala je po fotografski zasnovi Tomaža Lundra. Izdelala jo je Pošta Slovenije po naročilu Rudnika Žirovski vrh. Na naslednjih

Srečko Beričič pri pozdravnem nagovoru.

listih so prikazani poštni ovitki rudnika, ki so se spreminjali glede na zapovedano preoblikovanje njegove uprave, ovitki inozemskih kooperantov, domačih izvajalcev in inštitutov, s katerimi je Rudnik sodeloval v obdobju izgradnje. Nadalje je prikazano, kako je bila postavljena sv. Barbara v jamo in izvodi glasila Uranar, glasila delavcev nekdanjega Rudnika urana Žirovski vrh, ki so jih dostavljali s pošto, ter spominska kolajna, v filatelističnem jeziku bi temu rekli priložnostni žig, z naslednjim napisom: PRVI INDUSTRIJSKO PRIDOBLJENI URANOVKONCENTRAT V JUGOSLAVIJI - RUDNIK URANA ŽIROVSKI VRH - 16. NOV. 1984. Filatelistično društvo Lovro Košir je v sodelovanju s Studiem Grad izdalo maksimum karto z istim motivom, kot je na osebni znamki, in v sodelovanju z zaslužnim filatelismom FZS Jankom Štampflom priložnostni ovitek z rudarskim motivom v podkopu P-11, iz septembra 1981, po fotografski zasnovi

Tomaža Lundra. Na drugi strani ovitka je kratek zgodovinski pregled rudarjenja v Žirovskem vrhu. FD Lovro Košir je v sodelovanju z Rudnikom Žirovski pripravilo priložnostni žig v počastitev dneva rudarjev z napisom Rudnik Žirovski vrh – Gorenja vas, 3. 7. 2008, Pošta Slovenije je imela v Galeriji Krvina izpostavljeno poštne okence, na katerem so uporabljali omenjeni žig. Priložnostni poštni žig je bil potem še 15 dni na voljo na pošti Gorenja vas. Na koncu so rudarji povabili vse prisotne še na piknik ob dnevu rudarjev.

Balkanfila

Ob svetovni razstavi EFIRO 2008 je bilo 26. junija v Bukarešti 4. srečanje Delovne skupine Balkanfila. Prisotni so bili predstavniki iz osmih držav članic. Odsotni sta bili Makedonija, ki je dala pooblastilo za glasovanja Sloveniji, ter Bosna in Hercegovina, ki se sestankov ne uspe udeleževati.

Potrjen je bil zapisnik prejšnjega sestanka v Carigradu. V nadaljevanju je Unija filatelista Srbije napovedala organizacijo XV. Balkanfila razstave, ki bo predvidoma prve dni oktobra 2009 v Beogradu. Vabljeni bodo vsi tekmovalni razredi. Do tedaj bo glavna naloga organizatorja, da preskrbi zadostno število vitrin (1.000); računajo tudi na možnost najema.

Romunski filatelist Francis Ambrus se je zavezal, da bo postavil spletno stran delovne skupnosti Balkanfila, na kateri

bodo na voljo vsi razpoložljivi podatki o pretekli dejavnosti in načrtovanih razstavah. Izbran je bil tudi eden izmed treh osnutkov za zastavo (znak) Balkanfile; posrečen izdelek turške oblikovalke Betu Z. Guzhan.

Ker po dogovoru vodi Delovno skupnost vedno predsednik tiste članice, ki pripravlja naslednjo razstavo, je Turek Emir Mahmutoglu simbolično predal predsedovanje predsedniku srbske zveze Đorđu Radičeviću. Želimo mu veliko uspeha pri pripravi razstave.

IO FZS je že določil slovenskega komisarja za to razstavo. To je Peter Suhadolc. Vsi razstavljalci, ki bi želeli sodelovati, svojo namero čimprej pošljite izbranemu komisarju. (e-naslov: suhadolcpeter@gmail.com.)

Igor Pirc

Primopredaja predsedovanja (levo Đ. Radičević, desno E. Mahmutoglu). Izbrani znak Balkanfile je prikazan na vrhu.

Peter Suhadolc

Kongres FIP, Bukarešta 2008

Dan po zaključku svetovne filatelistične razstave EFIRO2008 se je v Bukarešti, v kongresni dvorani na sejmišču Romexpo, odvijal kongres FIP. Prisotni so bili delegati 81 od skupno 84 članic. Slovenijo sva zastopala Igor Pirc in Peter Suhadolc.

Po uvodnem pozdravu predsednika Wolffa, izvolitvi pomočnikov pri volitvah, sprejemu dnevnega reda in odobritvi zapisnika prejšnjega kongresa, so bila najprej na vrsti poročila komisij, ki so se sestale v prejšnjih dneh. Komisija za preprečevanje ponaredkov je predlagala, naj komisarji na razstave prinesejo s seboj važnejše ateste, da ne bo treba ekspertni skupini po nepotrebnem odpirati vitrin. Nekaj komisij – vse so delno obnovile svoja vodstva – ima novega predsednika: Dieter Jaretsky iz Nemčije v komisiji za tradicionalno filatelijo, Igor Rodin iz Rusije v komisiji za astrofilatelijo in Francis Kiddle iz Velike Britanije v komisiji za kolke.

Na kongresu so potrdili nov projektni razred Poštne uprave, ki se je prvič predstavil med EFIRO 2008. Tekmovalni razred je namenjen predstavitvi novejših izdaj poštних uprav. Na EFIRU 2008 so zlato kolajno dodelili poštni upravi Francije, druga je bila Avstralija, tretja pa Romunija. Med 23 sodelujočimi poštnimi upravami je bila Hrvaška četrta.

Sledile so predstavitve bodočih razstav, bodisi svetovnih s podporo ali priznanjem FIP, bodisi kontinentalnih. Naslednje leto bo ena svetovna FIP razstava, China 2009, tri evropske kontinentalne razstave (Essen, Bolgarija in Italija) ter dve izvenevropski kontinentalni razstavi (Philakorea v Seulu in SESCAL v Los Angelesu).

Delegati na kongresu. V prvi vrsti z desne: Igor Pirc in Lubomir Floch ņ Slovaška (foto: P. Suhadolc)

Na kongresu smo nato sprejeli medse pet novih federacij in sicer Kostariko, Kuvajt, Bahrajn, Gvatemala in Črno goro; zadnji dve sta bili do sedaj začasni članici. Za podporo se je v imenu Črne gore zahvalil naš prijatelj kapetan Tomo Katurič.

Najbolj zanimivo in razburljivo je bilo glasovanje o resolucijah, ki so jih predstavili uprava FIP-a in različne članice. Vse resolucije, ki jih je predstavila uprava FIP-a, so bile sprejete, vse tiste, ki so jih predstavili drugi, pa zavrnjene.

Brazilija je predlagala, da FIP sodnik, ki preide iz ene v drugo federacijo, izgubi akreditacijo. To se je nanašalo na primer, ki so ga sami doživeli in so bili v sporu z zainteresirano osebo. Resolucija je bila zavrnjena z več kot dvotretjinsko večino.

Sledili sta ciprska in nato francoska resolucija. Obe sta se nanašali na pravilo, ki ga je sprejel tudi FIP, da mora kandidat za upravo FIP imeti odobritev kontinentalne federacije.

Na kongresu FEPA lani v Budimpešti se je zgodilo, da Španec Aranaz in Ciprčan Rangos nista dobila podpore FEPA, ker so v tajnem glasovanju prevladali drugi kandidati. Predsednik FEPA Vaz Pereira zato ni podpisal njune vloge za člana uprave FIP, ki sta ju kljub izgubi na volitvah vložila oba kandidata. Obe resoluciji sta bili zavrnjeni, kljub temu, da je francoska dobila podporo navadne večine; za njuno sprejetje je bila potrebna dvotretjinska večina.

Portugalci so predlagali, da bi bili v upravi FIP razen predsednika in treh podpredsednikov (enega za vsako kontinentalno federacijo), še štirje člani ali direktorji (dva za FEPA, ki je najmočnejša po številu članov, po eno mesto pa za ostali dve: ameriško FIAP in azijsko-oceanijsko FIAF). Ta resolucija je potrebovala popolno soglasje, ker bi njeno spreje-

tje pomenilo spremembo FIP statuta, ki predvideva le sedem mest za člane uprave (le tri direktorje). Ko bi bila resolucija vložena kot sprememba statuta, bi za sprejem zadostovala dvotretjinska večina. Resolucija je dobila podporo le 27 glasov in je bila torej zavrnjena.

Tudi zadnja resolucija je predstavila Portugalska. Predvidevala je, da mora izvoljeni FIP predstavnik ali sodnik, ki pripada določeni državni federaciji, imeti obvezno državljanstvo tiste države. Zavrnjena je bila z več kot dvotretjinsko večino.

Sledile so volitve dveh podpredsednikov uprave FIP. Edina kandidata, Peter McCann iz ZDA za FIAP in Finec Jussi Tuori za FEPA, sta bila soglasno izvoljena z dvigom rok. Bolj napeto je bilo tajno glasovanje za nove člane (direktorje) uprave FIP. FEPA je podprla kandidata Bernarda Jimeneza iz Francije in Hartiga iz Nemčije, za FIAP pa sta dobila podporo Paulo Comelli iz Paragvaja (prej je pripadal brazilski federaciji) in Eliseo Otero iz Argentine. Glasovalo se je le za dva kandidata. Največ glasov (68) je dobil priljubljeni Jimenez, ki je bil že dosedanji član uprave FIP. Drugi izvoljeni je bil Comelli (37), neizvoljena pa sta ostala Otero (27) in Hartig (23). Ko bi bila prodrla portugalska resolucija, bi lahko Evropejci računali na izvolitev bodisi obeh FEPA kandidatov, bodisi na izvolitev FEPI bolj naklonjenega Otera.

Na koncu so podelili FIP priznanja dosedanjim članom uprave FIP in predsednikom FIP komisij, ki so s tem kongresom zaključili svoj mandat. To so dosedanji člani uprave FIP Španec Aranaz, Čeh Brendl in Peterson iz ZDA ter Belgijec De Clerq in Španec Grandela, dosedanja predsednika FIP komisij.

Naslednji FIP kongres bo na Portugalskem po FIP razstavi PORTUGAL2010.

Igor Pirc

Filumenistika*

Človek se je tisočletja trudil s prižiganjem ognja. Kitajci so za pomoč pri tem leta 577 iznašli z žveplom impregnirane paličice iz borovega lesa, iz katerih so se razvile vžigalice. Leta 1832 je nemški kemik Kammerer izboljšal izum Francoza Charlesa Sauria in leto pozneje postavil v Zurichu tovarno vžigalic.

Nekaj vzpodbud za ta prispevek:

Mladost: zbiranje etiket vžigaličnih škatlic tovarn Drava iz Osijeka in Dolac iz Travnika (trafika v parku Trga MDB v Ljubljani na začetku Tržaške ceste ob tramvajski progi; vse trafike po Jugoslaviji, pa tudi veliko pobranih odvrženih škatlic).

Mladinska delovna brigada, Skopje 1963 (tri dni po potresu): prijateljstvo z Osječanom, ki kasneje pošilja etikete tovarne Drava iz Osijeka

Učenje nemščine v šestdesetih letih: ena najdaljših besed v nemščini *Z,ndh^ lzchenschachtelnetikettensammler* – zbiralec etiket vžigaličnih škatlic.

Popotovanje po Zahodni Bosni, avgust 2007: obisk tovarne Dolac z ogledom postopka izdelave vžigalic in muzeja etiket.

Dražba Glavan, 9. december 2007: lot št. 182 s stodvainosemdesetimi etiketami vžigaličnih škatlic za 182 €.

Škatlica iz jesenovega furnirja, prevlečena z modrim papirjem in nalepljeno etiketo

Dokler so bile škatlice za vžigalice izdelane iz jesenovega furnirja, prelepljene z modrim papirjem in z nalepljeno etiketo in dokler so jih množično uporabljala gospodinjstva in kadilci, je bilo zbiranje teh etiket enostavno. Z uvedbo kartonaste škatlice so etikete izginile, saj je bila slika natisnjena na karton. Potem so kadilci posegli po vžigalnikih, gospodinje pa po pripravah za prižiganje plina. Zbiralci smo zrasli in se mnogi usmerili v filatelijo, vendar so zbirke etiket z vžigaličnih škatlic ostale kot spomin na rano mladost.

Ob nedavni razstavi plakatov slovenskih podjetij v povojnem času (avla NLB na Trgu republike) sem se spomnil etiket, ki so nosile reklamna sporočila gospodarskih organizacij – marsikateri

* filumenistika - zbiranje nalepk vžigaličnih škatlic, <http://www.abecednik.com/i/filumenist.html>
filumenist - a m (i?) kdor zbira nalepke vžigaličnih škatlic: društvo filumenistov

plakat je v pomanjšani obliki najti tudi na vžigaličnih etiketah. In veliko potrošniških izdelkov, ki so bili po svojih lastnostih in uporabi novi na trgu, so najprej reklamirali na etiketah vžigaličnih škatlic. Motive, ki se jih spomnim, bi lahko razdelili na:

- politični motivi (prireditve, obletnice),
- slogani in reklame podjetij,
- živalstvo, rastline (ribe, gobe, cvetice, gozdne živali itd.),
- gradovi (izjeno bogata serija v več barvnih variacijah obeh tovarn),
- šport,
- narodne noše,
- etikete na vžigalicah za izvoz (motivi kot »Trije diamanti«, »Trije sloni« ipd).

Tovarna vžigalic »Dolac na Lašvi«

Avgusta lani sem v kraju Dolac, pet kilometrov iz Travnika, na poti skozi zahodno Bosno naletel na tovarno moje mladosti – tovarno vžigalic »Dolac na Lašvi«. Pri vratarju sem zaprosil za ogled. Vodja proizvodnje Osman Hadžić, ki v tovarni dela že od leta

1965, in Haris Kuhagić sta me prijazno sprejela in se mi za dve uri posvetila ter razkazala proizvodni proces.

Sodoben logotip tovarniške znamke

Vhod v tovarno, zadaj proizvodni objekt

Kratka zgodovina tovarne: Leta 1901 sta dva Žida postavila Prvo bosansko-hercegovo tovarno žvepljenih vžigalic d.d., v kateri še danes teče proizvodnja. Sprva so izdelovali žveplenke v lesenih škatlicah, po dva do tri zaboje s po 5000 vžigalicami dnevno. Leta 1911 so postavili parni kotel, dve leti zatem aparat za sušenje palčk in stroj za čiščenje in zlaganje vžigalic, kar je povečalo dnevno proizvodnjo na 10 zabojev. Po rekonstrukciji tovarne leta 1937 so napeljali rake za vodo, vgradili turbino in generator za proizvodnjo električne energije, leta 1948 pa še nov avtomat za izdelavo glavic vžigalic – maksimalna dnevna proizvodnja se je povečala na 80 zabojev. Kasneje so dodali še aparat za sušenje palčk in boben za impregniranje ter drugi stroj za poliranje lesenih palčk. Leta 1976 so pričeli z izdelavo kartonastih predalčkov in kmalu zatem še škatlic samih. V tem času so izginile etikete, saj so sliko natisnili na zunanji ovitek in nanj nanесли tudi emulzijo za prižiganje. Pred pričetkom vojne v Bosni, ob začetku 90-ih let prejšnjega stoletja, je bila proizvodnja zelo velika – 190.000 kartonov vžigalic letno (vsak karton s 1.000

škatlicami s po 40 vžigalicami). Po umiritvi vojnih razmer, v času katerih so delovali le s 5% kapacitetami, se podjetje od leta 2003 naprej ponovno uveljavlja, posebej z visoko rastjo izvoza.

Faze proizvodnje

Iz mehkega smrekovega lesa strojno režejo tanek furnir in iz njega izsekajo palčke, bodoče vžigalice. V sušilni napravi jih temeljito presušijo. V naslednji fazi jih naprava natika na luknjičaste tekoče trakove, namaka v parafin in nato v vnetljivo snov. Brez parafina bi vžigalica zagorela in hitro ugasnila. S tekočim trakom se vžigalice urejajo v visokih stolpih in nato polnijo v predalčke škatlic, okoli katerih se ovije in zalepi zunanji trak; ta je že potiskan in nanj je nanešena emulzija (drgalna ploškev), na kateri s trenjem zagori glavica vžigalice. Katere snovi uporabljajo za nanos na glavice in na škatlice, bi bolje razumel kemik; ne vem ali je to proizvodna tajna, vsekakor pa jih mešajo v velikih kotlih sami.

Proizvodna linija

Muzej etiket

Drugi del ogleda je veljal muzeju etiket, ki so jih lepili na škatlice. Spravljene imajo v poslovnih prostorih v

velikih lesenih škatlah s prekati. Prav je, da ohranjajo vzorce za zgodovino.

Usoda tovarne vžigalic Drava

Tovarna Drava v Osijeku je bila, če sklepamo po pojavnosti na nekdanjem jugoslovanskem trgu, starejša in verjetno večja od bosanskega Dolca. Leta 1856 sta Josip Fšmayer in Mirko Reisner osnovala Osječko radionico ognjila, prvo tovarno vžigalic v južni Evropi, obenem tudi prvo tovarno v Osijeku. V Dravi, ime je dobila šele leta 1909, so uporabljali furnir brez grč, kar je seveda olajšalo »razstavljanje« škatlic. (Časopis Međimurje v članku Kaj je to flos piše o časih, ko so s splavi vozili pohorski les po Dravi za mnoge tesarske in mizarske mojstre ter tudi za tovarno vžigalic.)

Pred časom je imela tovarna Drava spletno stran z mnogimi informacijami

o zgodovini tovarne. Pa so prišli za osješko industrijo težki časi. V drugem industrijskem mestu medvojne Jugoslavije (prvi naj bi bil Maribor) so propadale tovarne za tovarno. Tako je leta 2006, slabo leto pred svojo 150-letnico, ugasnila tudi Šibicara, kot so jo domačini prijazno imenovali. Novodobni podjetnik se je odločil na tem mestu zgraditi elitno stanovanjsko naselje. Vsi poskusi, da bi ohranili tehnično in tehnološko dediščino, so se uresničili le z video zapisom proizvodnega postopka.

Zaključek

Podobno kot v filateliji, kjer modernejša sredstva izrivajo uporabnosti poštnih znamk, tako so seveda tudi vžigalniki in drugi »vžigalniki«, vključno z opuščanjem kajenja, klasične vžigalice

malo odrinili. Vendar pa so še vedno trenutki, ko so najbolj primeren pripomoček, pa naj bo to prižig tabornega ognja, kamina ali sveče pri slavnostni večerji.

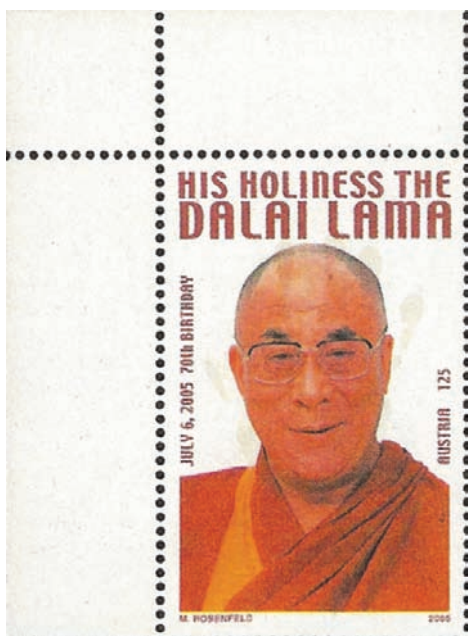
Več informacij: www.drava.osijek.hr;
www.dolac.bih; <http://sibica-dolac.tripod.com/onama.html>
<http://www.aukcije.hr/search.php?id=&page=2&q=filumenija>
<http://www.dravatz.htnet.hr/>

Olimpijski zmagovalec spet na slovenski znamki

Nepisanemu pravilu, da se še živih osebnosti, z izjemo predsednikov in monarhov, naj ne bi prikazovalo na poštnih znamkah, so se nekateri že zdavnaj odpovedali. Ob osebnih znamkah, ki jih izdajajo v vedno več državah, pa je tak dogovor postal že nekak anahronizem.

Z izjemo papeža Janeza Pavla II in bratov Avsenik so se na slovenskih poštnih znamkah pojavljali le športniki. Tokrat bo znamko dobil letošnji slovenski olimpijski zmagovalec Primož Kozmus. Znamka bo izšla 14. oktobra 2008 v obliki male pole z desetimi znamkami, na način, kot sta izšli znamki z dobitniki zlatih medalj na XXVII. letnih OI v Sydneyu leta 2000 Rajmondom Debevцем, Iztokom Čopom in Luko Špikom.

Dalai Lama vendarle na znamki

V NF 3/2005 smo zapisali, da je Kitajska prisilila avstrijsko pošto k odpovedi izdaje znamke ob 70-letnici tibetanskega vodje. Po novici, objavljeni v letošnji junijski številki DBZ (Deutsche Briefmarken-Zeitung), pa je Dalai Lama Tenzin Gyatso vendarle prišel v javnost tudi na znamki. Zgodba se od tiste pred tremi leti nekoliko razlikuje; znamka naj bi bila že natisnjena, zaradi intervencije iz kitajske ambasade pa ni bila dana v prodajo.

Filatelistično srenjo je presenetila novica dražbene hiše Felzman, ki je na junijski dražbi ponudila v prodajo znamko z levega gornjega vogala male pole teh znamk. Znamka je opremljena z atestom R_digerja Soecknicka, ki potrjuje njeno pristnost. V reviji se ne sprašujejo, kako je znamka, ki je imela izklicno ceno 4.000 evrov, prišla v javnost, ampak ob novici navajajo naslednji stavek: »Senzacionalna moderna redkost in nekoč eksplozivna filatelistična politika«.

Zgodba pa ima nadaljevanje v avgustovski številki Briefmarken Spiegla. Pravi, da je s Pošte prišlo pojasnilo, da gre za poskusni odtis osnutka znamke. Čeprav je v rokah zbiralcev trenutno samo en primerek, poznavalci pravijo, da jih lahko pričakujemo do 30 (tri pole po 10). Na dražbi je bil omenjeni primerek prodan za 4.500 evrov, kar je zelo malo, če naredimo primerjavo s podobno nemško »zanimivostjo«, znamko z Audrey Hepburn.

Bojan Bračič

FIP in FEPA

Sestanek članic FEPA

V dneh pred 70. kongresom FIP, ki je bil 29. junija 2008, so se v Bukarešti sestali delegati evropskih filatelističnih zvez in usklajevali stališča do predlogov sklepov na kongresu FIP. Šlo je predvsem za odnose in pristojnosti med kontinentalno zvezo FEPA in svetovno organizacijo FIP. Na kongresu FEPA v Bukarešti, septembra lani, je bilo namreč dogovorjeno, da se že na evropski ravni dogovori, kdo bo kandidiral za funkcije v FIP. V tem smislu je bilo opravljeno glasovanje in izbrani kandidati. Vendar sta dva poraženca (Španec in Ciprčan) kljub temu kandidirala za funkcije v FIP, mimo sklepov evropske zveze. Ocenjujem, da je ta sestanek le na pol uskladil poglede delegatov, kar se je odražalo kasneje tudi na razmeroma mučnih diskusijah na kongresu FIP.

Naslednji kongres FEPA je septembra 2008 ob razstavi WIPA na Dunaju.

Igor Pirc

Nakupi preko računalnika

Ko smo že malo bolj domači, ne samo z računalnikom, ampak tudi z internetom, hitro dojamemo velike možnosti, ki nam jih ta novi medij nudi. Samo gledanje in informiranje nam kmalu nista dovolj. Radi bi sklenili poznanstva, navezali stike in kupovali oziroma menjali filatelistične izdelke. Pri tem pa moramo poznati tudi pasti, na katere lahko naletimo pri tem.

Na internetu lahko naletimo na različne filatelistične ponudnike:

- Zbiralce oziroma naše kolege
- Filatelistične trgovce
- Poštne uprave in
- Spletne trgovine in tržnice (avkcije)
- Drugo (antikvariat, založniki ...)

Zbiralci

Če v internetnih iskalnikih uporabimo geslo zamenjava znamk, najbolj seveda v angleščini, drugače bo uspeh pičel, bomo dobili elektronske naslove mnogih filatelistov. To so ljudje, ki so nam po hobiju blizu, a še vedno zelo različni. Večinoma povedo, kaj zbirajo in kaj ponujajo, dobimo njihov poštni in elektronski naslov. Slednji je zelo primeren in hiter za dodatna pojasnila želja in ponudb.

Prvo vprašanje, ki se pojavi po vzpostavitvi stika, je, kdo prvi pošlje. Običajno je to tisti, ki vzpostavi kontakt, torej mi. Priporočljivo je, da začnemo z manjšimi količinami in ne pošljemo takoj najlepših primerkov. Ne glede na to, kam pošiljate, je priporočeno pismo obvezno. S tem lahko naslovniku dokažemo, da smo pošiljko res poslali, in če je ni dobil, lahko dobimo nadomestilo izgubljenе vrednosti. Zato je pomembno shraniti

potrdilo o oddani pošiljki. V domačem prometu lahko preverjamo status pošiljke za oddano priporočeno pošiljko preko interneta na strani <http://sledenje.posta.si/>: naslovnik obveščen, še ni dvignil, je že dvignil. Če naslovnik ne dobi pošiljke, imamo 3 mesece časa, da za njo poizvedujemo. Če se izkaže, da je res izgubljena (menda tega ni tako malo), imamo pravico do povračila škode. Za to je potrebno na eni od pošt v Sloveniji (ni nujno tam, kjer smo oddali pošiljko, vendar moramo potem vse urejati na pošti, kjer smo začeli postopek) izpolniti obrazec, naslovnik pa mora potrditi, da pisma res ni prejel. Če v mednarodnem poštne prometu tuja pošta v določenem obdobju ne odgovori na poizvedovanje slovenske pošte, dobimo odškodnino avtomatsko. Če ne uveljavljamo dodatne škode, ki pa jo je težko dokazati, dobimo v domačem prometu petnajstkratno poštino, kar zneso slabih 14 €, v mednarodnem prometu pa 33,94 evra + enkratno plačano poštino*. Paziti pa moramo, da ne zamudimo predpisanega roka. Jasno je, da se nam ne splača v priporočena pisma vlagati stvari, vrednejših od teh zneskov. Seveda pa se vam lahko zgodi, da naslovnik pobere vsebino in ponikne. Tu pač tve-

* V 55. členu Zakona o poštne storitvah (višina odškodnine) je določeno, da mora izvajalec poštne storitev uporabniku poštne storitev izplačati odškodnino v višini nastale škode, vendar največ do petnajstkratne cene, plačane za izvedeno poštne storitev v primeru kraje ali izgube poštne paketa in priporočene pošiljke. Ne glede na to določilo se najvišje možne odškodnine za poštne pošiljke v mednarodnem prometu določijo v skladu z določili aktov Svetovne poštne zveze, ki veljajo v R Sloveniji. (B. B.)

gamo, moram pa reči, da takih primerov ni veliko. Meni sta se zgodila dva in sicer iz Nepala in Vietnama. Pri Poljaku, s katerim dobro sodelujeva, je izginila le prva pošiljka, ki je bila v običajnem pismu. Po njegovem nasvetu, naj vedno uporabljam priporočeno pismo, ni več težav.

Zanimiv je bil tudi mladi Afričan, ki je zamenjaval bankovce. Napisal je, da še ni videl bankovca za evro. Seveda bi ga bil vesel, saj je najmanjši bankovec za 5 €. Odgovoril sem mu, da pri nas nimamo evrov in mu poslal nekaj tolarskih bankovcev. Potem pa je poniknil. Z dolgim nosom sem mu sporočil veselo novico, da bomo tudi mi kmalu v evro območju in mu lahko pošljem evro bankovce, a žal ne vem, kaj je z njim, saj se ne oglašja. Že čez nekaj ur sem bral njegovo e-sporočilo, kako je poslal pismo, a se je zmotil v naslovu in ga je dobil nazaj. Potem je zbolela stara mama in je moral iz mesta nazaj v vas, a bo sedaj poslal, kar mi dolguje. Res sem dobil nekaj zanimivih bankovcev, a točno v vrednosti moje pošiljke. Fant se je potem čudil, kako to, da nisem pripravljen na nadaljnje sodelovanje.

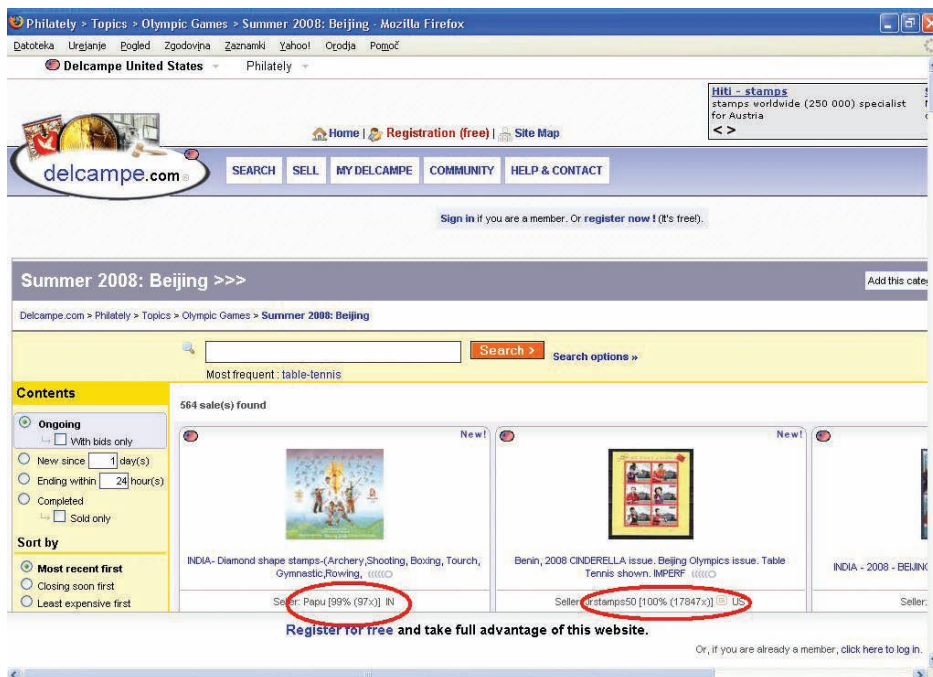
Vedeti morate tudi, da filatelijo pojmujejo po svetu različno. V nekaterih državah (npr ZDA) ni nič neobičajnega, če znamki manjka kakšen zob in podobno, zato dobljeno dobro preglejte. Moji kolegi povedo, da se pošiljatelji potem opravičijo in znamko zamenjajo za lepšo, a bodite na to pripravljeni.

Filatelistični trgovci, spletne trgovine in avkcije

S filatelističnimi trgovci lahko prideemo v stik direktno preko njihovih strani (www.postbaald.com) ali pa preko internetnih tržnic (www.ebay.com, www.bolha.si, www.delcampe.com, www.aukcije.hr), kjer najdemo tako profesio-

nalne trgovce, kot bolj ali manj amaterske filateliste. Prednost trgovcev pred ljubiteljskimi filatelisti je v hitrem odzivu in veliki izbiri, slabost pa so predvsem višje cene. Za način plačila se dogovorite s prodajalcem; izbira je pestra. Najenostavnejše, a drago (visoka poštnina) je pošiljanje denarja v priporočenem pismu, še dražje je vrednostno pismo. Za manjše vsote ali vrednosti je to najenostavnejše s podobnim tveganjem, kot je opisano v prejšnjem odstavku. Varnost je le večja, saj je trgovec zainteresiran za ohranitev dobrega imena, od katerega je odvisna uspešnost njegove trgovine. Pošiljanje znamk po povzetju je prav tako ugodna možnost. Plačati moramo malo višjo poštnino, hkrati pa se izognemo pošiljanju denarja. Poseben sistem plačil preko spleta je Paypal. V sistemu imamo svoj račun, na katerega nalagamo denar. V nekaterih primerih kupimo kartico podobno predplačniški kartici v mobilni telefoniji in naložimo kupljeno vsoto, potem pa lahko s tega računa plačujemo filatelističnim in drugim trgovcem. Za račun plačamo nekaj provizije, je pa varno in ko se malo spoznamo, tudi enostavno. Možna so tudi plačila preko poštnih in bančnih nakaznic, kar pa zna biti drago zaradi visokih provizij. Z uvedbo mednarodnih IBAN računov lahko pošljamo denar enostavneje tudi v mednarodnem plačilnem prometu, enako kot v domačem preko položnic ali elektronske banke. Paziti je treba le, da pravilno izpolnimo nakaznico.

Koliko lahko ponudniku zaupate, vidite na nekaterih spletnih tržnicah iz ocene uporabnika. Oceno imajo tako ponudniki, kot kupci, nekateri so seveda oboje. Ob imenu ponudnika imate napisano število transakcij in oceno v procentih, na primer 12.563 (99%). Če je število transakcij majhno in ocena pod

100%, je lahko sumljivo. Pri več deset tisočih transakcijah pa nekaj procentov ne pomeni veliko, saj kdaj kdo pozabi dati oceno ali pa zaradi zamude oceni kakovost z nekaj odstotki manj. Najbolj varno je seveda sodelovanje s ponudniki, s katerimi ste že sodelovali.

Ko prodajalec dobi denar in pošlje naročeno, sporoči oceno o vas na spletno stran. Za vsak nakup dobite oceno 100% tudi na vaš elektronski naslov. To je znak, da je prodajalec denar prejel in da bo kmalu tudi kupljeno prispelo. Vsak nakup potrdi na spletni strani tudi kupec z oceno 100%, če je bilo vse v redu, ali nižjo, če ni bilo. Ko dobite naročeno, torej ne pozabite oceniti nakupa.

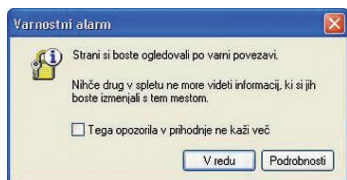
Poštna uprava

Danes praktično ni pošte, ki ne bi imela svoje spletne strani. Vse imajo tudi povezavo na stran s filatelijo. Nakupi znamk in drugih filatelističnih izdelkov

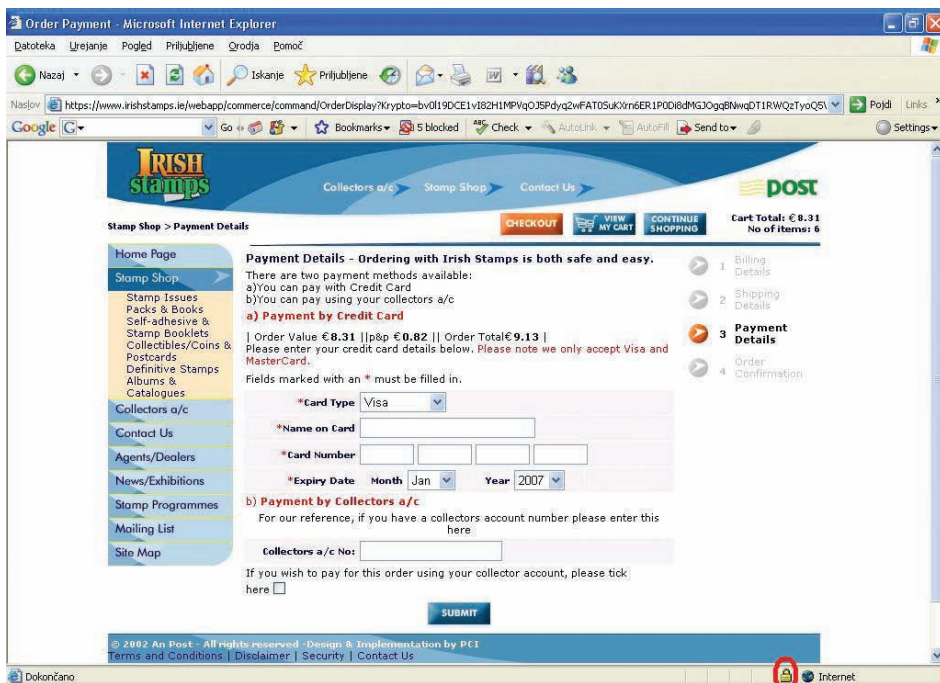
pa niso povsod enako urejeni. Redke pošte imajo urejeno spletno trgovino, v kateri lahko kupujete nove znamke, poštne celine itd., mnoge ponujajo stalno naročilo na znamke, nekatere le naročilo po elektronski pošti. Nekateri nas napotijo na filatelistične trgovce, s katerimi imajo pogodbe in so v različnih državah. Plačilo je običajno s kreditno kartico. Prednost takega nakupa je, da provizijo (2 do 4 %) plača prodajalec. Za prodajalca je nakup varen, saj pred pošiljanjem opravi avtorizacijo (preverjanje) našega računa. Seveda pa tudi tu ne gre brez nevarnosti. Pozorni moramo biti na lažne spletne strani oziroma phishing. Namen phishinga je pridobiti podatke (gesla, številke računov in kartic) uporabnika interneta. Čeprav so strani zelo podobne, obstajajo razlike, na katere moramo biti pozorni. Kadar pošiljamo podatke, je pomembno, da gre za varno povezavo, ki je zakodirana in ne more nihče drug videti naših

podatkov. Da je povezava varna, vidimo po ikoni zaklenjene ključavnice na dnu okna programa za brskanje po internetu.

Pošte, ki jih poznamo, so varne. Lahko se le registriramo, kar je brez obveznosti, lahko se naročimo na novice preko elektronske pošte in tudi na papirno reklamno gradivo. V internetni trgovini izbiramo vrsto in število artiklov in jih s klikom pošljemo v nakupovalni voziček. Na koncu preverimo vsebino nakupovalnega vozička, saj lahko vsebino še spremenimo (brišemo, dodajamo, spreminjamo količino), ves čas pa vidimo skupno ceno z dodatkom za poštnino. Na koncu v obrazec za vnos podatkov

zapišemo svoje podatke, predvsem naslov in način plačila. Preden se odpre okno s spletnim obrazcem, nas računalnik opozori, da odpiramo varno stran, pomeni, da se podatki pošiljajo kodirani. Ko se obrazec odpre, vidimo v spodnji vrstici ikono zaklenjene ključavnice. Če tega znaka ni, pomeni, da povezava ni varna in gre verjetno za lažno stran. V primeru Nove Ljubljanske banke smo lahko videli, da je spletna stran zelo podobna originalni, zato je treba biti pozoren na ikono ključavnice. Podatki o kreditni kartici vsebujejo številko kartice in datum veljavnosti in morajo biti točni. Ponekod zahtevajo še varnostno CVC kodo. Ta se nahaja na hrbtni strani kartice v prostoru za podpis. Napisane so zadnje štiri številke računa in na koncu še trimestno število. S to kodo dokazujemo, da imamo kartico fizično v roki in nimamo samo podatka o številki računa in veljavnosti kartice. Banke uvajajo še

novejšo metodo z generatorjem kode, ki ga priključimo na svoj računalnik in za vsako transakcijo ustvari posebno kodo, ki jo pošlje banki in prodajalcu. Plačilo se izvede samo, če se s to kodo izkaže tudi kupec. S tem se varnost še poveča.

S pritiskom na gumb pošljemo podatke na strežnik prodajalca. Če smo kak podatek pozabili, nas program na to opozori in po popravku ponovimo pošiljanje. Ko zapustimo to spletno stran, nas računalnik opozori, da zapuščamo varno povezavo, in bo podatke, ki jih pošiljamo, sedaj lahko prebral tudi kdo tretji. Seveda izgine ikona ključavnice. Ponekod pošljejo obračun še po elektronski pošti ali pa kar na spletni strani, da si ga lahko shranimo ali natisnemo. Glede pošiljanja podatkov o kreditni kartici in podobnem imajo posamezne države različno zakonodajo. Ponekod ni dovoljeno pošiljati podatkov v pismih (tudi priporočeno ne), lahko pa po varni povezavi preko interneta. Spet drugje je obratno, pošiljanje po pošti je dovoljeno, po internetu pa ne. Seveda je razlika, po kakšni vrsti povezave pošiljamo podatke.

Prvič sem naročil znamke iz Avstralije. Znamke sem dobil skoraj tri tedne prej, preden so mi vzeli denar z računa.

Vedno pa ne gre tako gladko. Na malteški pošti je šlo za večjo vsoto (okoli 150.000 sit). Prvo sporočilo je bilo, da strežnik ne dela, pa sem postopek v celoti ponovil, potem je šlo. Že čez dva dneva sem dobil telefonski poziv z moje banke z vprašanjem, če sem kaj hodil po Malti. Razložil sem, da samo preko interneta. Uslužbenka mi je povedala, da so dobili neko čudno avtorizacijo in ker je to rizična dežela, preverjajo. Naročila mi je, naj drugo jutro pokličem njeno kolegico. Njej sem razložil, da je šlo samo za en nakup, vendar večji. Povedala mi je, da gre za dve avtorizaciji in da bomo počakali, če bodo tudi zaračunali dvakrat. Ob koncu meseca so mi zaračunali dvakrat. Zgubljen nisem vedel, kam naj se obrnem in sem poslal elektronsko sporočilo kar direktno na Malto. S pošte so mi sporočili, naj pošljem podatke o številki kartice, da bodo preverili. Poslal sem podatke in zopet čakal en mesec in končno dobil denar nazaj. Celo nekaj malega več, verjetno za obresti. Večinoma pa kupljeno hitro prispe na naš naslov.

Drugi ponudniki kot so antikvariati, založniki in drugi delujejo različno. Imajo svoje spletne strani, ponujajo pa tudi izdelke preko internetnih tržnic, ki smo jih že obdelali.

Rešitev uganke iz prejšnje številke

Nagradna uganke je bila zelo enostavna, saj je bilo treba le povezati znane pisatelje in pisateljico z njihovimi ravno tako znanimi deli. Presenetljivo smo dobili samo eno rešitev, ki je bila na srečo pravilna. Tako je žrebanje odpadlo. Rešitev je poslal:

Franček Romih, Kozinova 27, 6320 Portorož. Nagrajencu čestitamo, nagrado, nekaj kompletnih serij favne in flore, ki jih je prispeval urednik NF, mu je že prinesel pismonoša.

Nagrada nadaljevanka

Zopet je pred vami nekoliko drugačna uganke. V spodnjo mrežo je potrebno vpisati gesla na podlagi opisov. Posebnost uganke je skupna zadnja oziroma prva črka obeh v vrstico vnesenih gesel. Te skupne črke gesel brane od zgoraj navzdol, ki ležijo v odebeljenem stolpcu, tvorijo eno od obeh rešitev te nagradne uganke. Posamezne črke drugega gesla rešitve se skrivajo v oštevilčenih poljih.

Namig za lažje reševanje: rešitev je povezana z eno od tipičnih značilnosti znamk.

1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														

- 1: vodnik, kačipot – filatelist, zbiratelj znamk
- 2: priprava za vključevanje ali izključevanje električnega toka – majhen oblak
- 3: velika ptica ujeda – sveto pismo
- 4: priprava za obešanje - svetilka na olje
- 5: strokovnjak za agronomijo – namerno povzročanje bolečin
- 6: čezmerno hvaljenje – umišljen krog, ki razpolavlja zemljo
- 7: sestavljaivec uganke – priprava za risanje ravnih črt

Rešitvi:

	1	2	3	4	5	6	7	8						

Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence. Rešitev nagradne uganke pošljite v ovojnici ali na dopisnici na naslov Filatelistična zveza Slovenije, p.p. 1584, 1001 Ljubljana s pripisom »nagrada uganke« do vključno 15. novembra 2008. Ne pozabite pripisati svojega naslova. Vse prispеле ovojnice in dopisnice bomo namenili mladim zbiralcem v filatelističnih krožkih po Sloveniji. Pri pošiljanju zato uporabite pošne znamke ali celine, ki jih je sicer težje najti med pošiljkami po domovini.

Robert Jordan

LX-telegrami - posebno voščilo za rojstni dan

Posta Slovenije d.o.o., Študentski trg 10, Maribor

ZGOŠČENKA ŠMENTANA MUHA ALI NAJLEPŠE SLOVENSKE PRAVLJICE

DIDAKTIČNA GOŠENICA Z ROPOTULJICO

BON OSEBNE ZNAMKE

MOŠKI NEGOVALNI SET NIVEA

Pridržujemo si pravico do spremembe programa. Fotografije so simbolične.

SLONČEK - POBARVAJ ME

ŠOPEK SVEŽEGA SEZONSKEGA CVETJA

SVILENA VRTNICA

BOMBONJERA LINDT

PIKAPOLONICA Z MELODIJO

Agencija 25

DARILNI BON TERME KRKA

DARILNI BON LISKA

DARILNI BON BABY CENTER

MEHKA KNJIGA MACEK MURI

BELO IN RDEČE VINO*

*Minister za zdravje opozarja: Uživanje alkohola lahko škoduje zdravju.

Razveselite svoje najbližje ob rojstnem dnevu in jim čestitajte z LX-telegramom. Izbirajte med novimi motivi LX-voščilnic in privlačnimi LX-darili.

Telegram lahko oddate na www.posta.si, na brezplačni telefonski številki **080 14 10** ali na **najbližji pošti**.

Več na www.posta.si

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
 POŠTA IN FINANCE